

Lek - miejsce działania

DEFINICJE

Agonista jest to substancja łącząca się z receptorem, wywołując reakcję w komórce. Jest przeciwieństwem **antagonisty**, który łącząc się z receptorem, blokuje go nie wywołując reakcji. **Antagonista** blokuje także receptor przed aktywowaniem go przez **agonistę**.

Znane jest także pojęcie **częściowego agonisty**, który wywołuje reakcję receptora, jednakże nie tak silną jak pełny **agonista**. **Agonista** to substancja naturalna (hormon, neurotransmitter) lub sztuczna (narkotyk, lek).

Inhibitor to związek chemiczny powodujący zahamowanie bądź spowolnienie reakcji chemicznej. **Inhibitorem** można nazwać zarówno substancję powodującą spowolnienie lub zatrzymanie reakcji niekatalizowanej jak i substancję obniżającą aktywność katalizatorów reakcji katalizowanej.

PROJEKTOWANIE LEKÓW

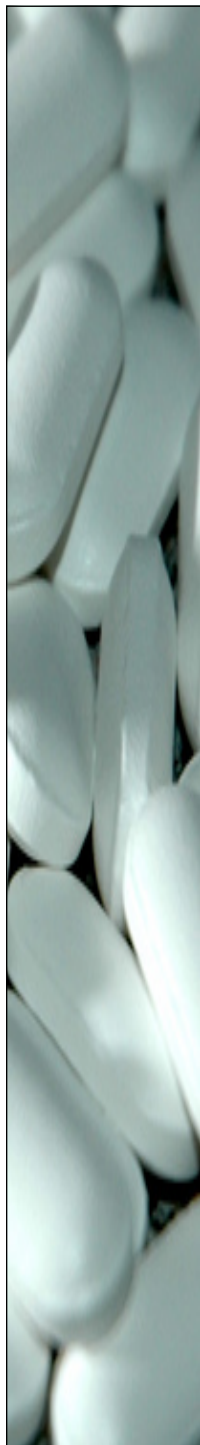
Zmiana powinowactwa „leku” do miejsca działania przeprowadzona może być przez:

- wymianę podstawników**
- powiększenie cząsteczki**
- wydłużenie lub skrócenie łańcucha**
- powiększenie lub zmniejszenie pierścienia**
- wymianę pierścieni**
- kondensację pierścieni**
- wprowadzenie grup izosterycznych**
- uproszczenie struktury cząsteczki**
- usztynienie cząsteczki**

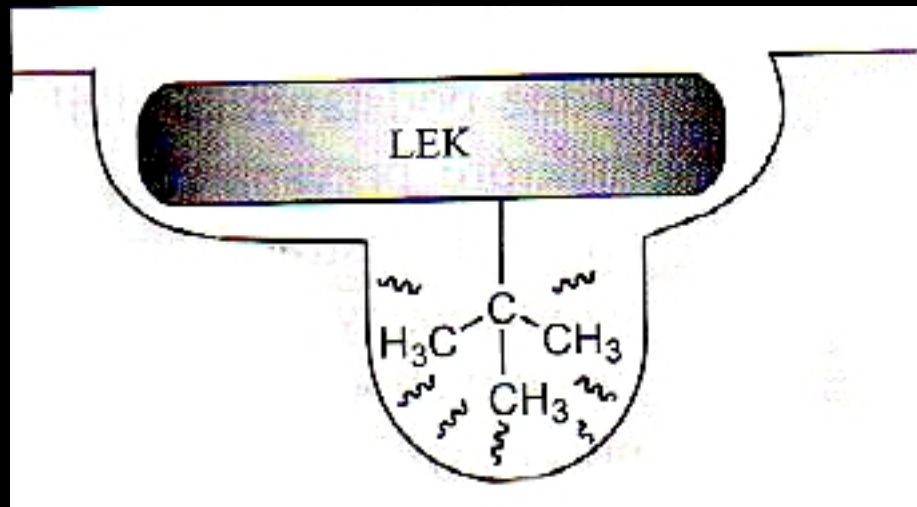
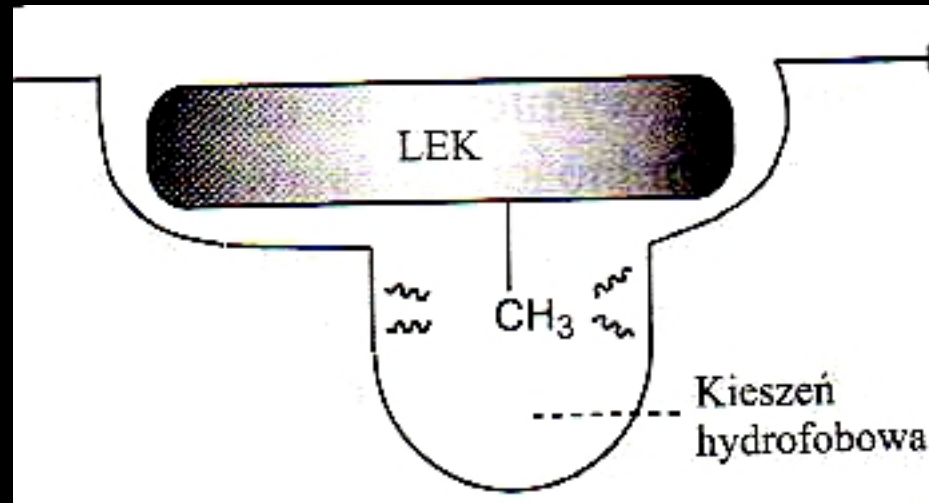
WYMIANA PODSTAWNIKÓW

Podstawniki alkilowe

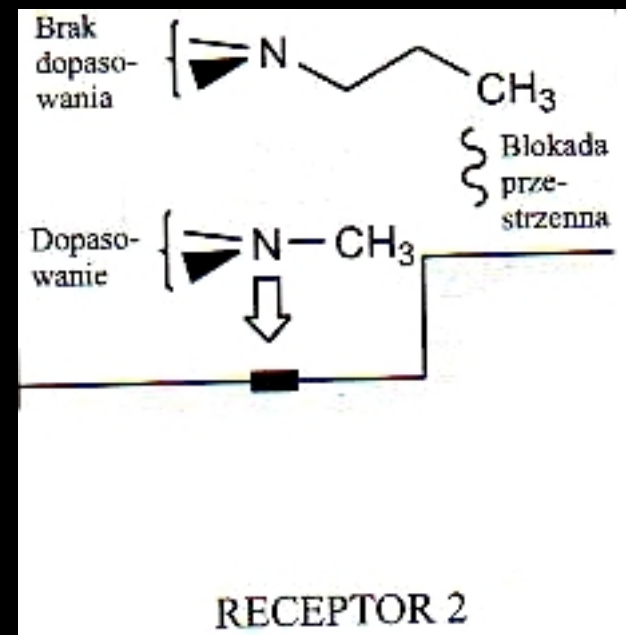
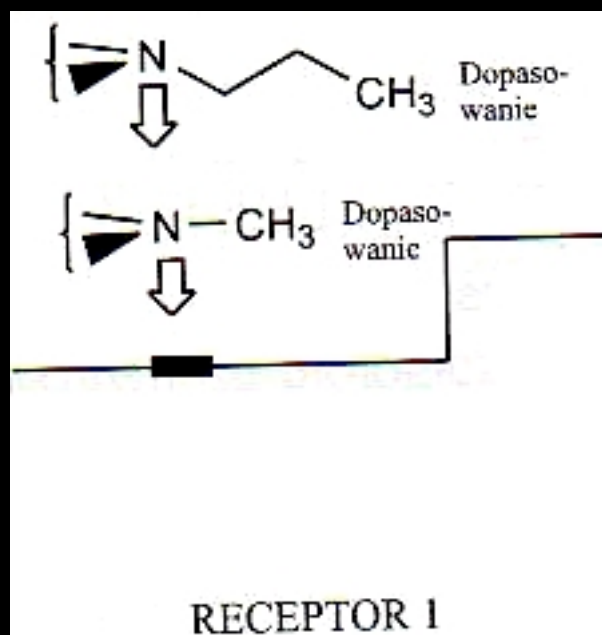
Podstawniki w pierścieniu aromatycznym

PODSTAWNIKI ALKILOWE

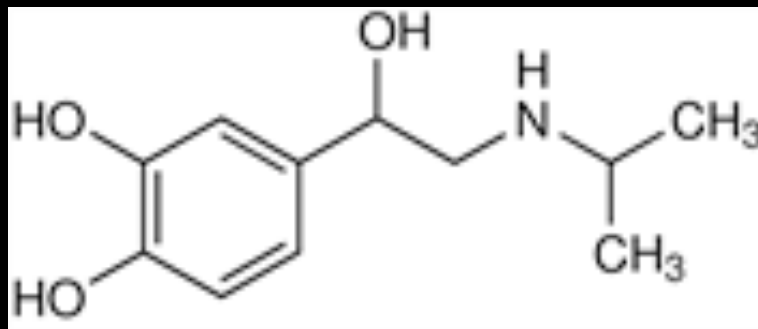

PODSTAWNIKI ALKILOWE

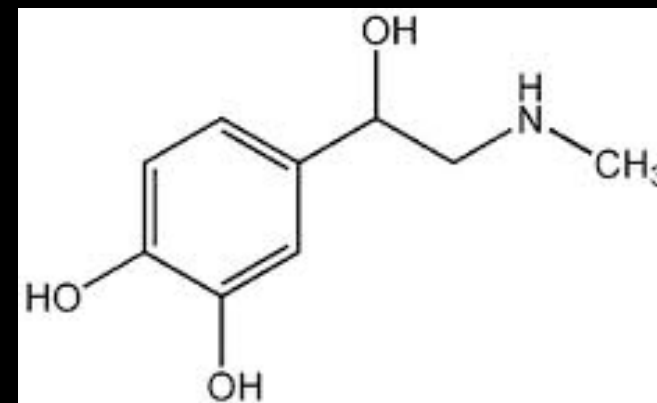

PODSTAWNIKI ALKILOWE

izoprenalina

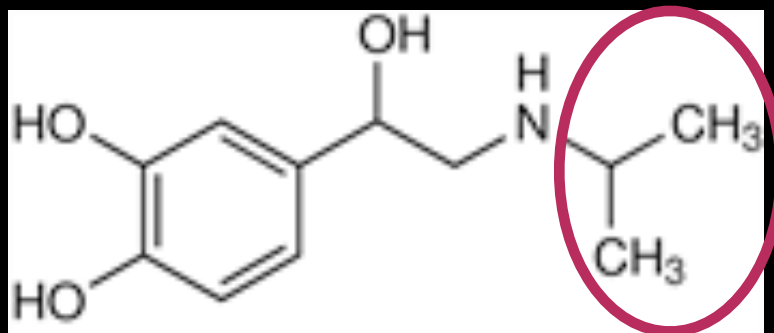

adrenalina

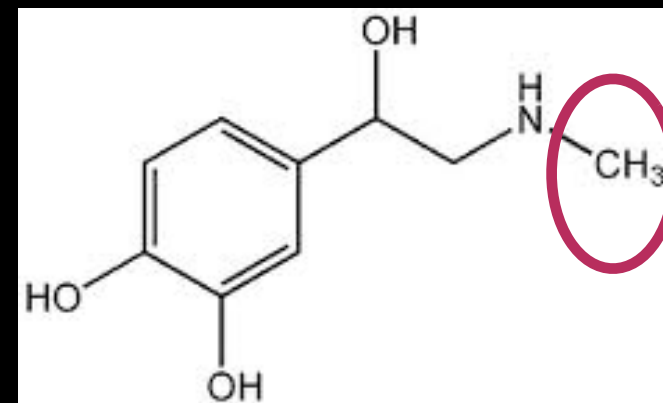

PODSTAWNIKI ALKILOWE

izoprenalina

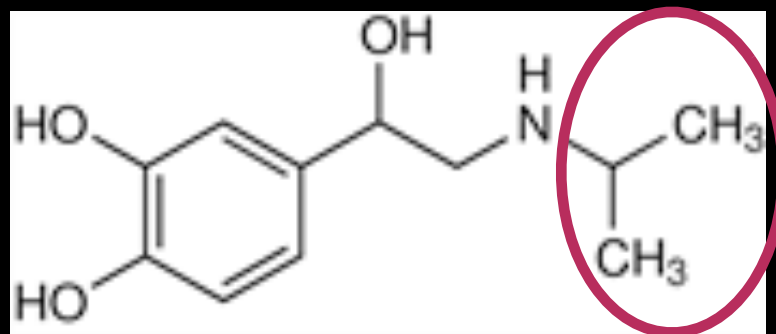
adrenalina

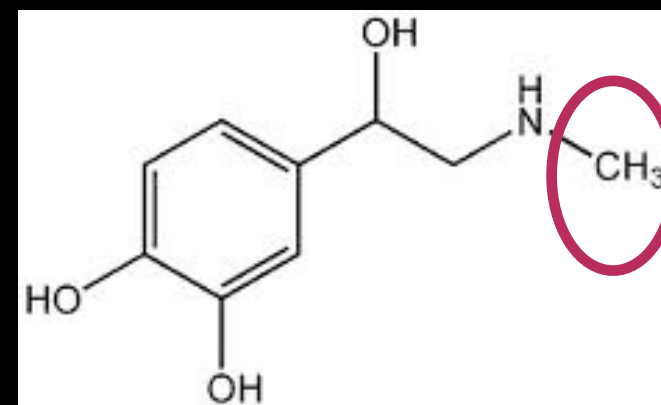
PODSTAWNIKI ALKILOWE

izoprenalina

receptor
 β -adrenergiczny

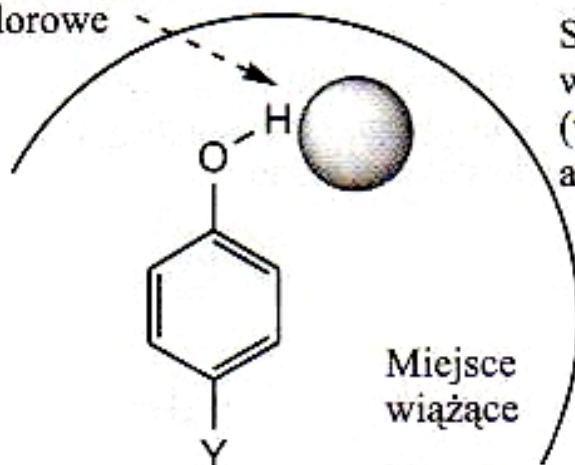
adrenalina

receptor
 α - i β -adrenergiczny

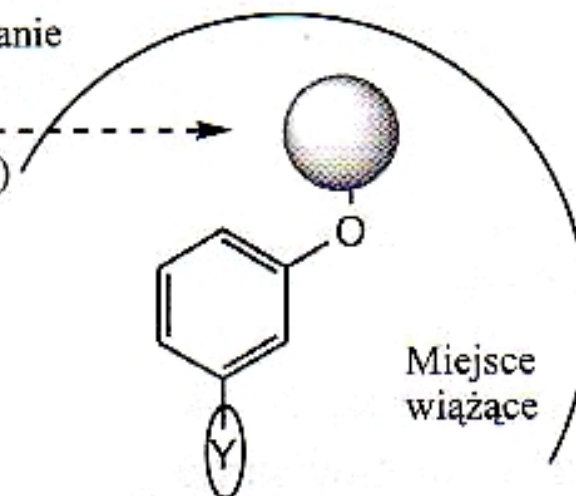
PODSTAWNIKI W PIERŚCIENIU AROMATYCZNYM

Słabe wiązanie wodorowe

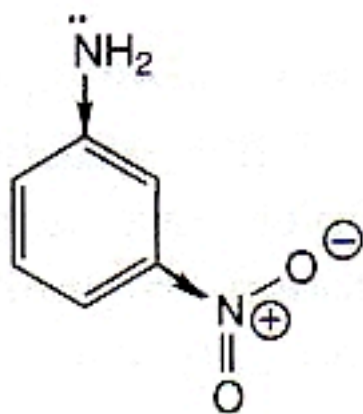
Podstawienie w pozycję *para*

Silne wiązanie wodorowe (większa aktywność)

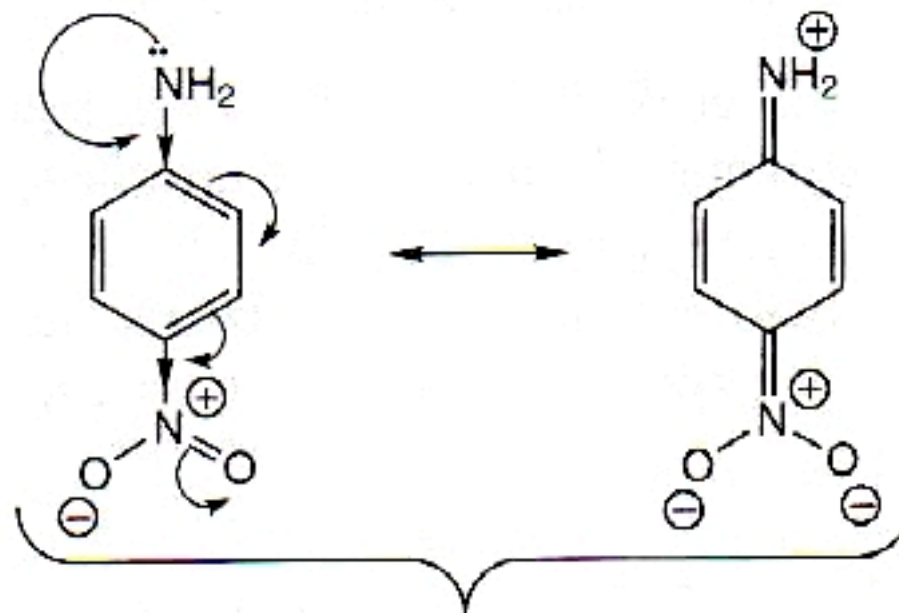

Podstawienie w pozycję *meta*

PODSTAWNIKI W PIERŚCIENIU AROMATYCZNYM

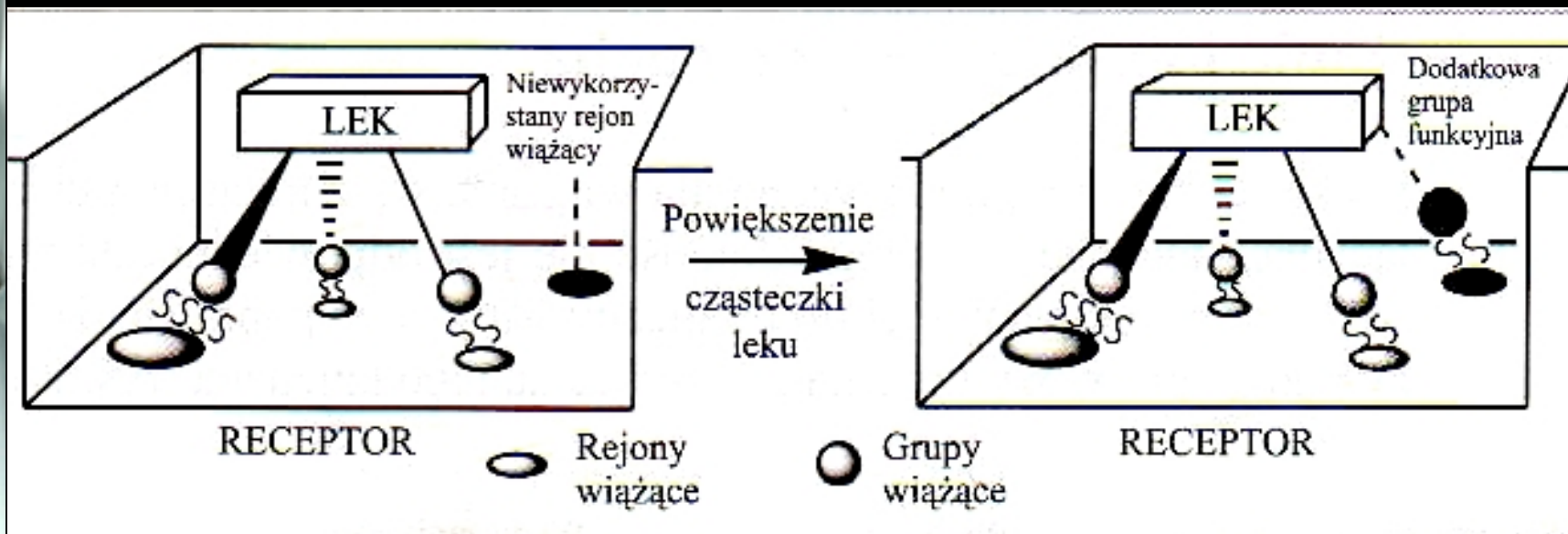

META (elektronoakceptorowy efekt indukcyjny)

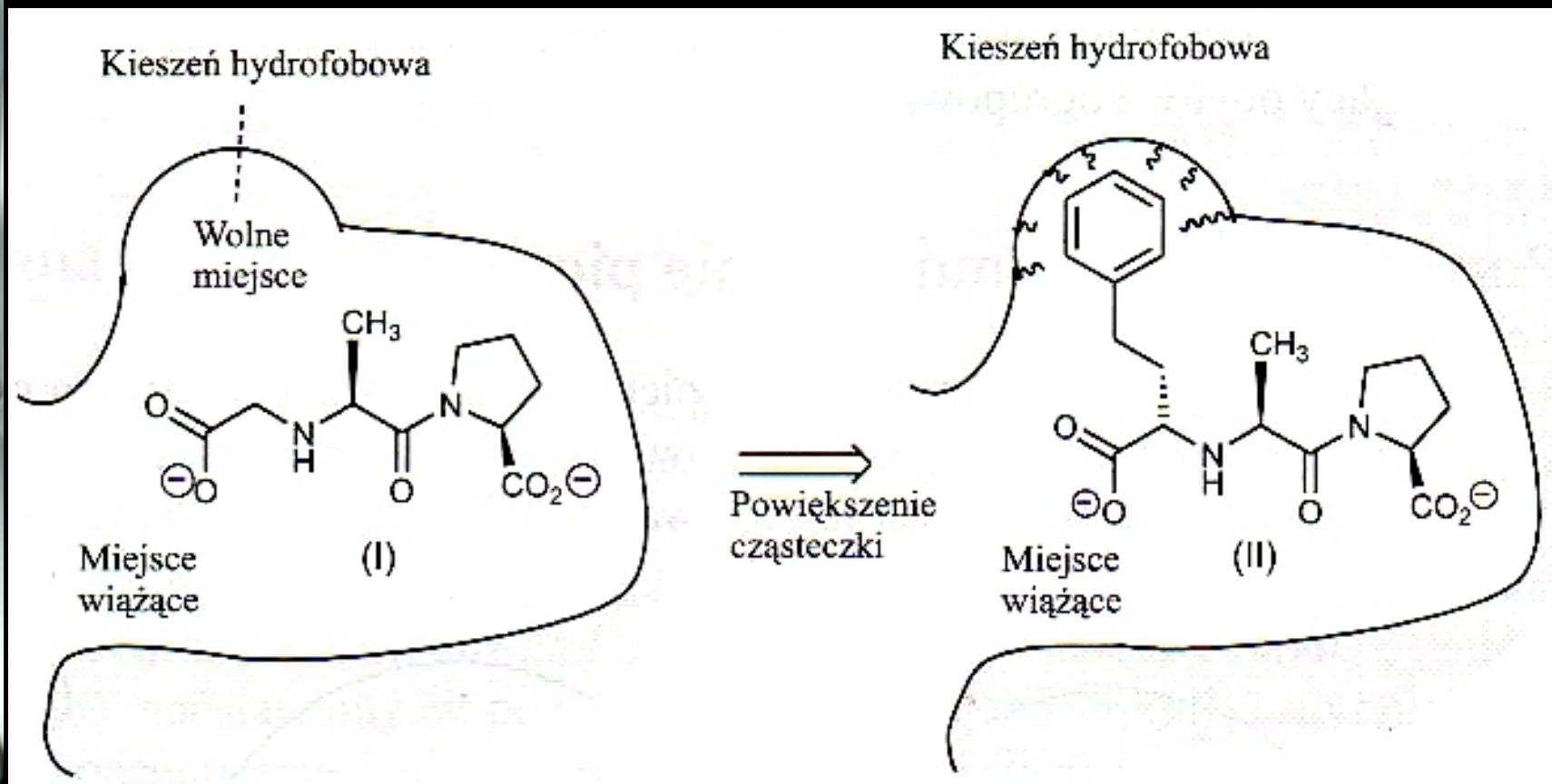

PARA (elektronoakceptorowy efekt wynikający z efektu rezonansowego i indukcyjnego, prowadzący do słabszej zasady)

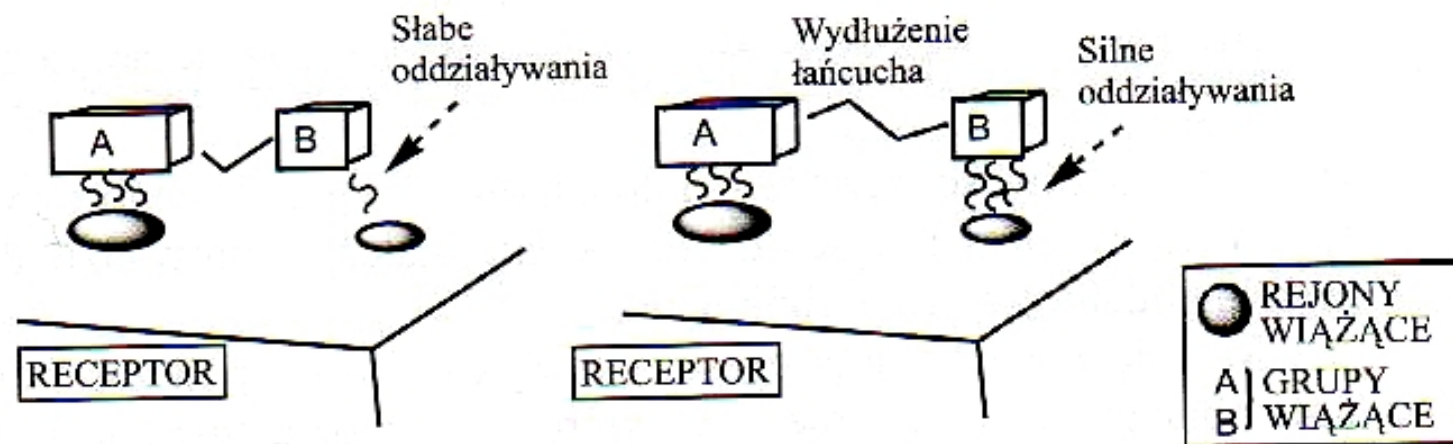
POWIĘKSZANIE CZĄSTECZKI

POWIĘKSZANIE CZĄSTECZKI

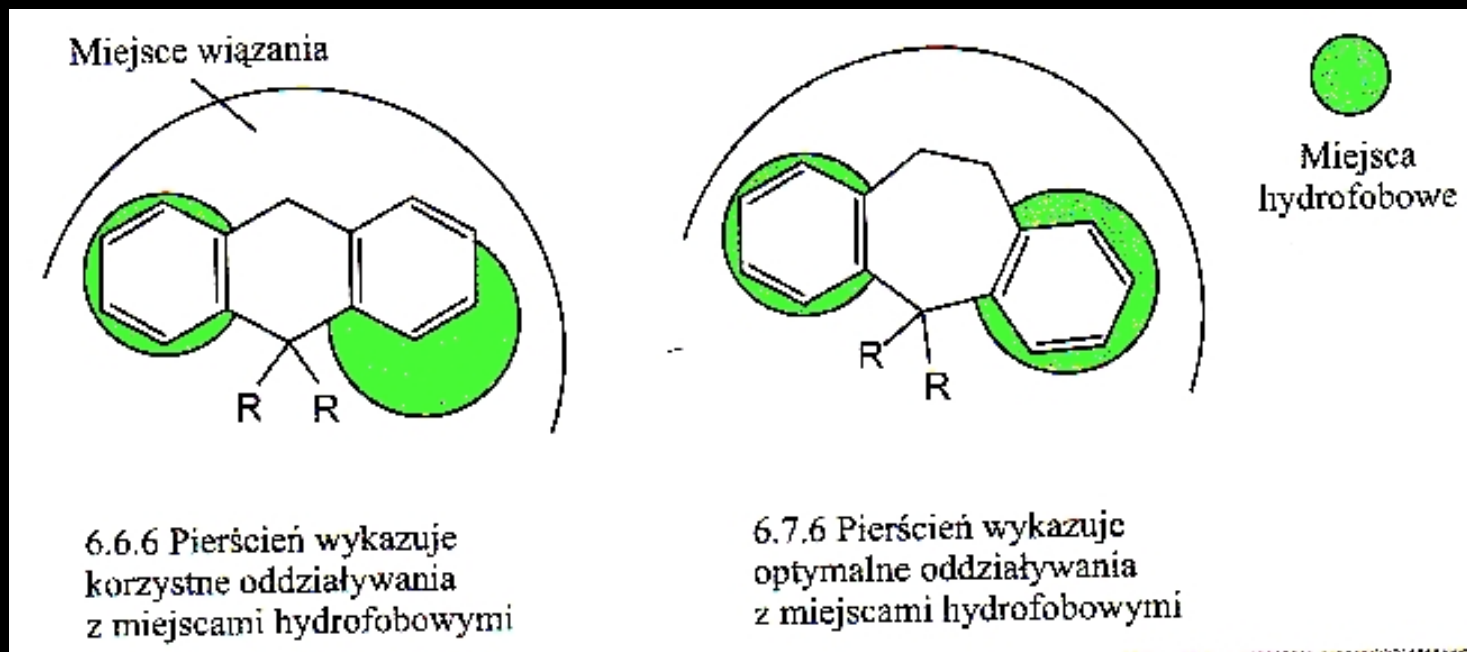

WYDŁUŻANIE LUB SKRACANIE ŁAŃCUCHA

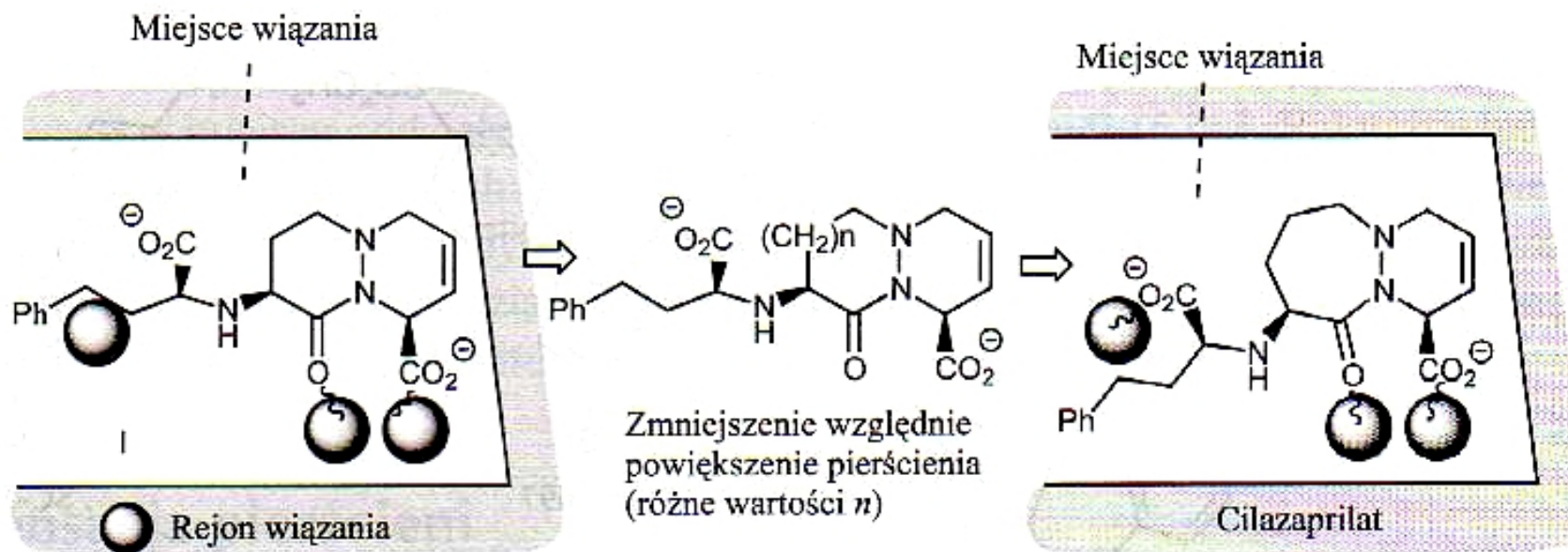

POWIĘKSZANIE LUB ZMNIEJSZANIE PIERŚCIENIA

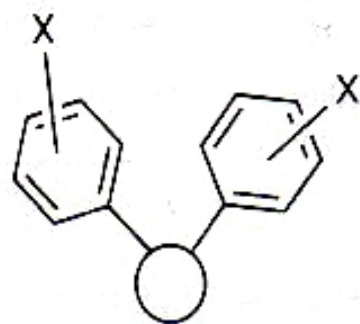

POWIĘKSZANIE LUB ZMNIEJSZANIE PIERŚCIENIA

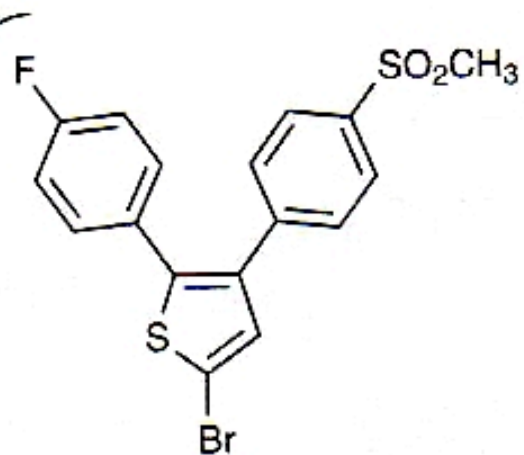

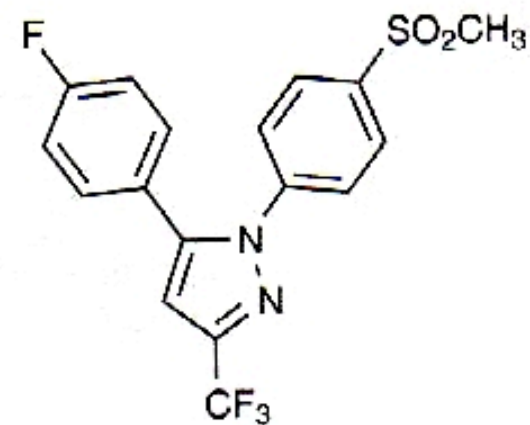
WYMIANA PIERŚCIENI

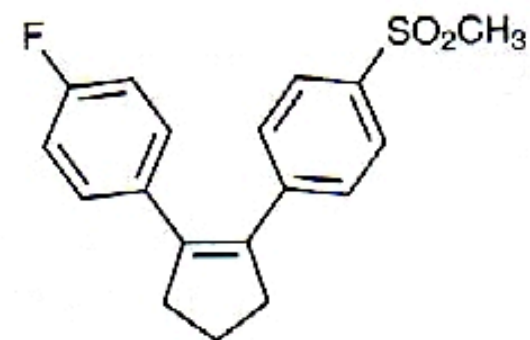
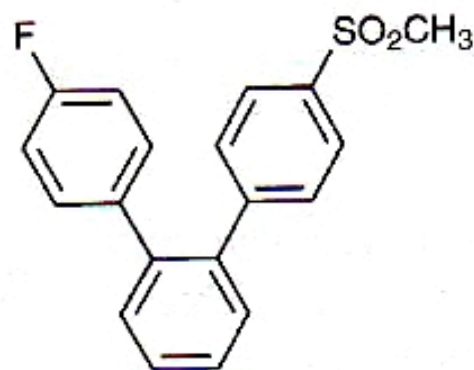
Ogólny wzór niesteroidowych leków przeciwzapalnych

DuP697

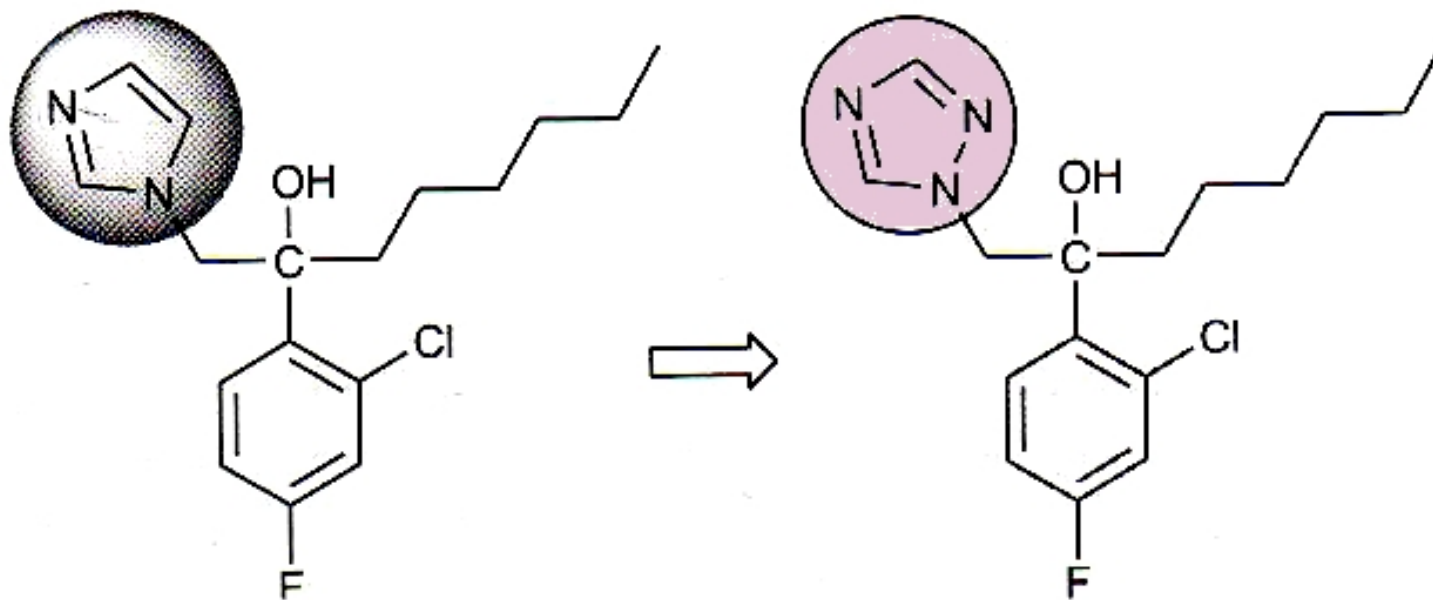

SC-58125

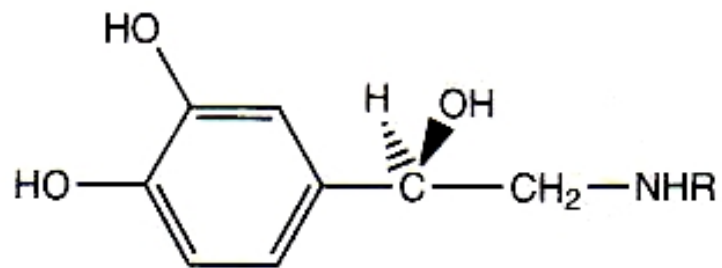

SC-57666

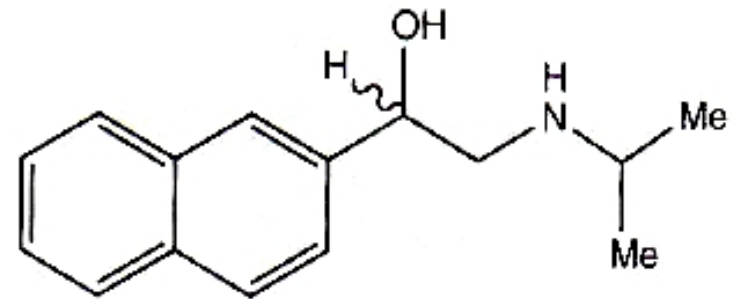
WYMIANA PIERŚCIENI

KONDENSACJA PIERŚCIENI

R = Me ADRENALINA
R = H NORADRENALINA

PRONETALOL

GRUPY IZOSTERYCZNE

Izosterami nazywamy atomy lub grupy atomów mające tą samą wartościowość lub liczbę elektronów walencyjnych.

np.:

SH NH₂ CH₃ to izostery OH

SH (000000x), NH₂ (00000xx), CH₃ (0000xxx), OH (000000x)

GRUPY IZOSTERYCZNE

Izosterami nazywamy atomy lub grupy atomów mające tą samą wartościowość lub liczbę elektronów walencyjnych.

np.:

SH NH₂ CH₃ to izostery OH

S NH CH₂ to izostery O

O → CH₂ ten sam kształt przy zmienionej polarności, rozkładzie gęstości elektronowej i wiązaniach.

OH → SH rozkład elektronowy zachowany, wielkość zmieniona.

H → F ta sama wielkość ale F silnie elektroujemny

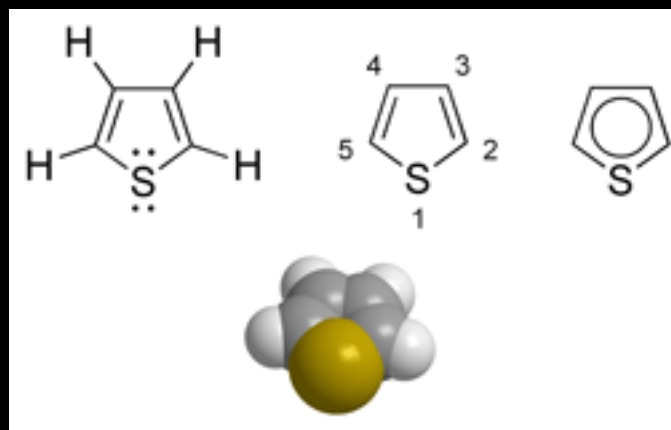
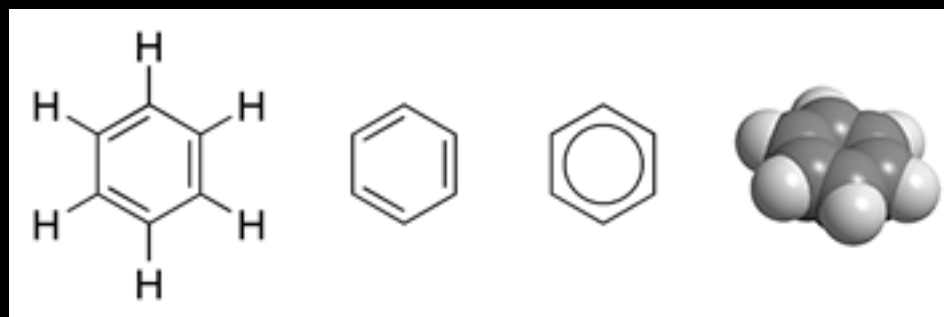

GRUPY IZOSTERYCZNE

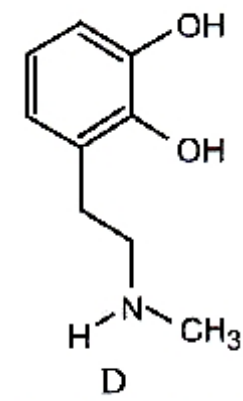
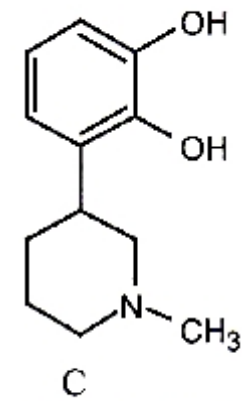
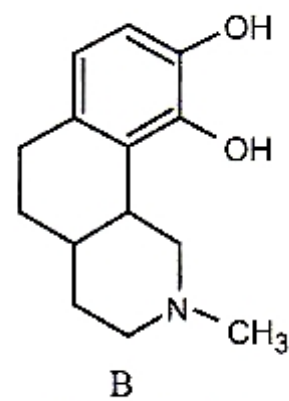
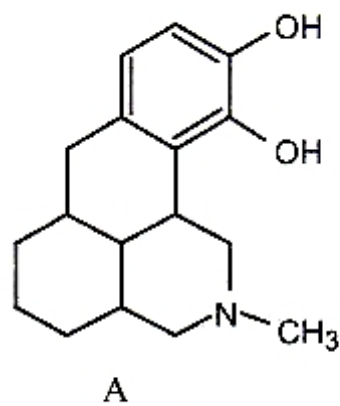
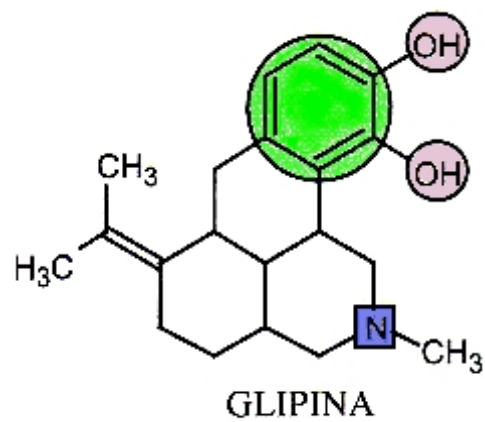
Bioizosterami nazywamy atomy lub grupy atomów które po wymianie na inne atomy lub grupy atomów nie zmieniają działania leku.

GRUPY IZOSTERYCZNE

Bioizosterami nazywamy atomy lub grupy atomów które po wymianie na inne atomy lub grupy atomów nie zmieniają działania leku.

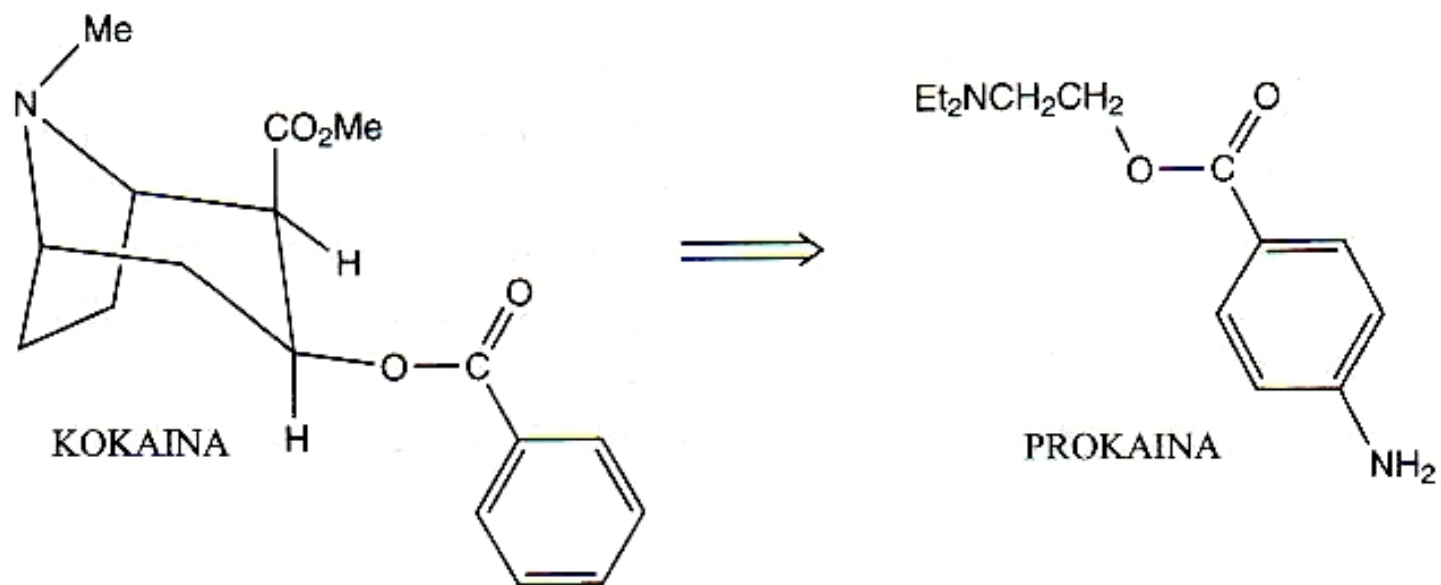

UPRASZCZANIE STRUKTURY CZĄSTECZKI

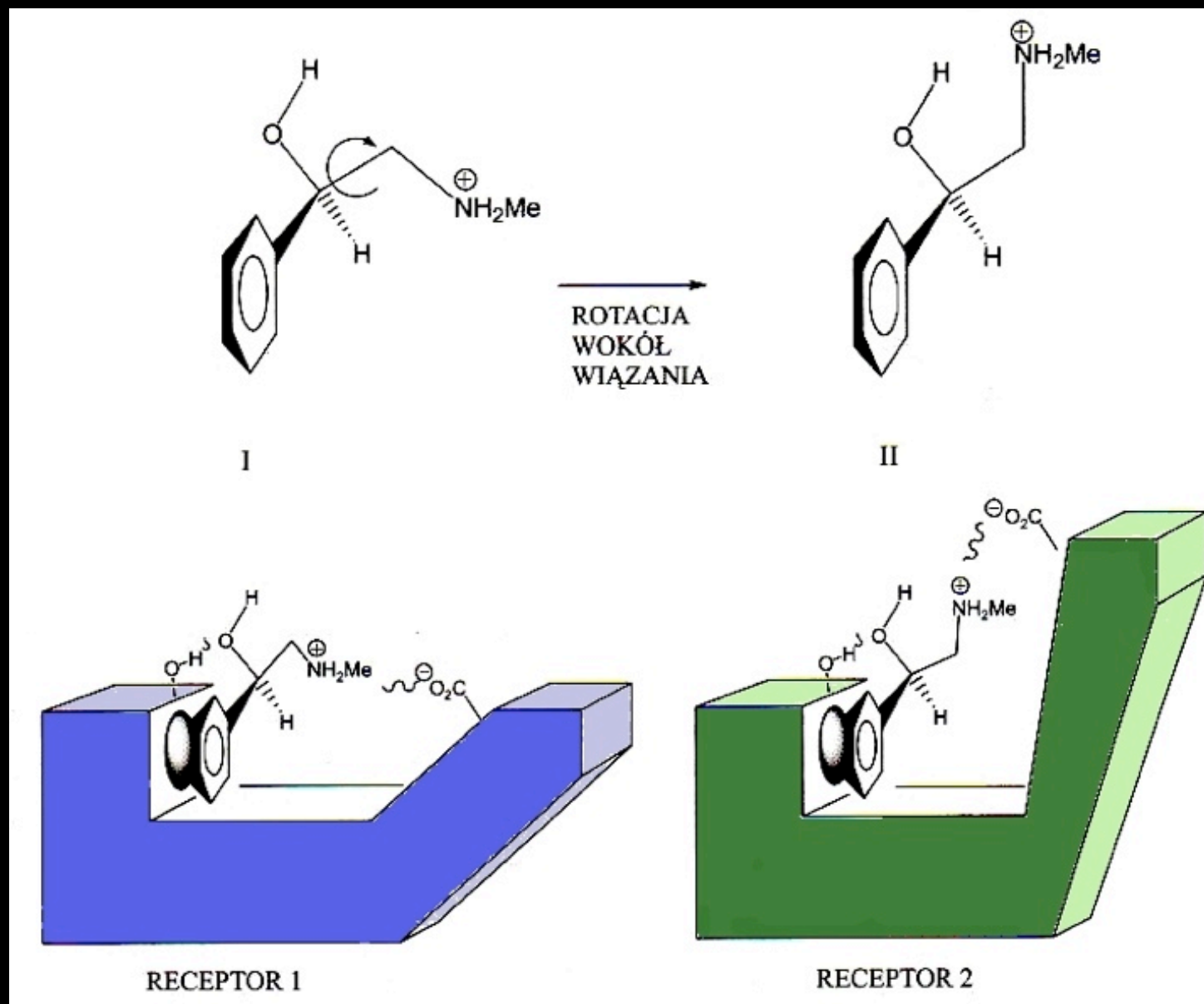

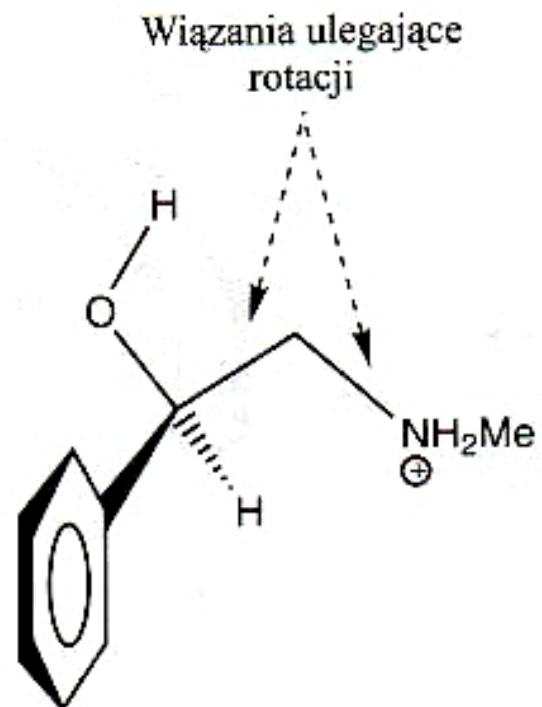
UPRASZCZANIE STRUKTURY CZĄSTECZKI

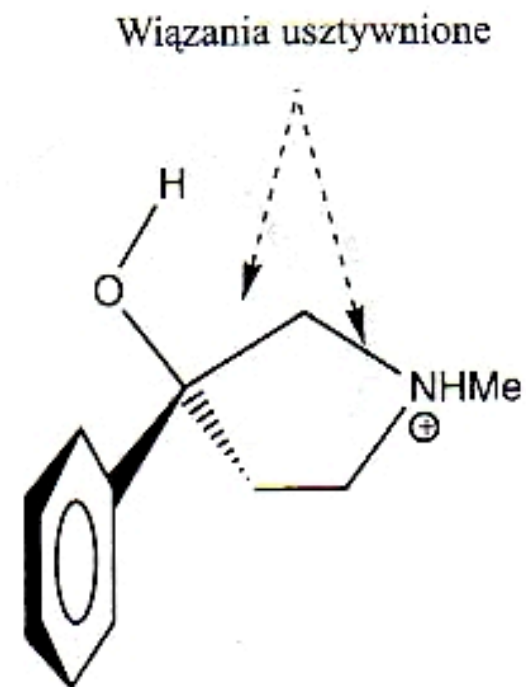
USZTYWNIENIE STRUKTURY CZĄSTECZKI

USZTYWNIENIE STRUKTURY CZĄSTECZKI

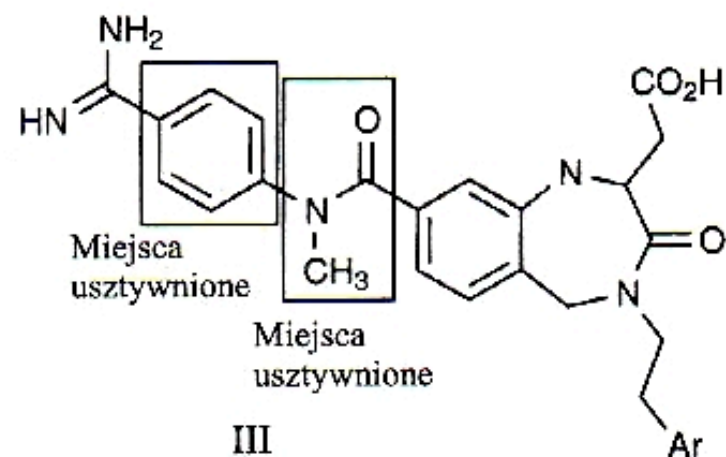
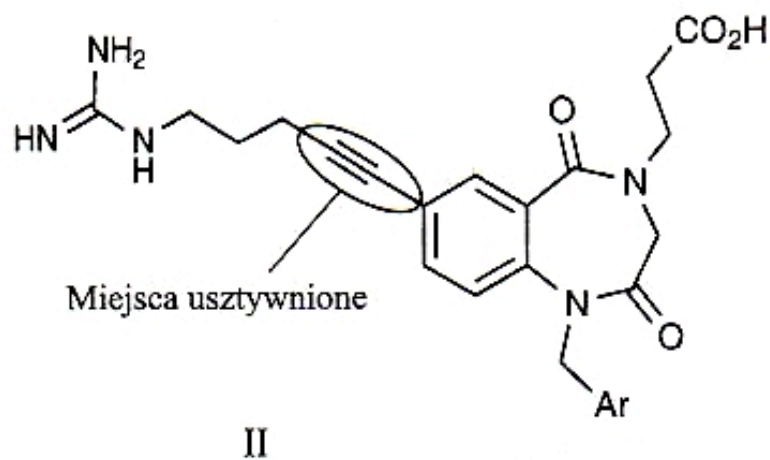
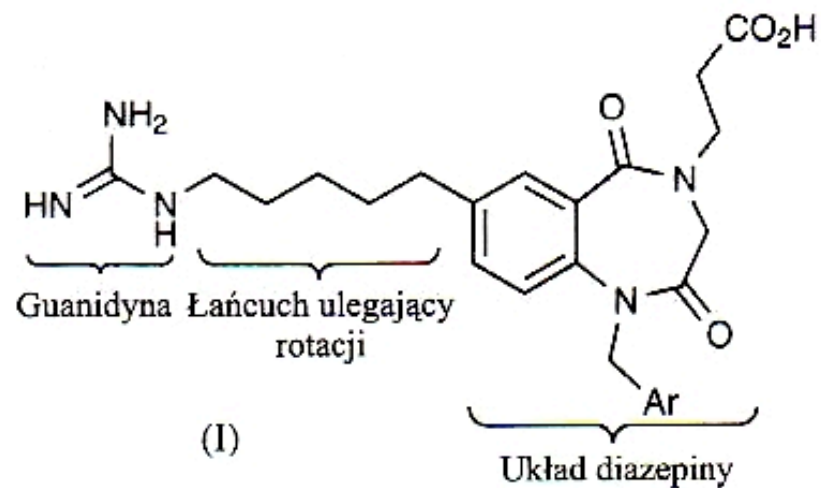

Przebiegający przyjmujący
wiele konformacji

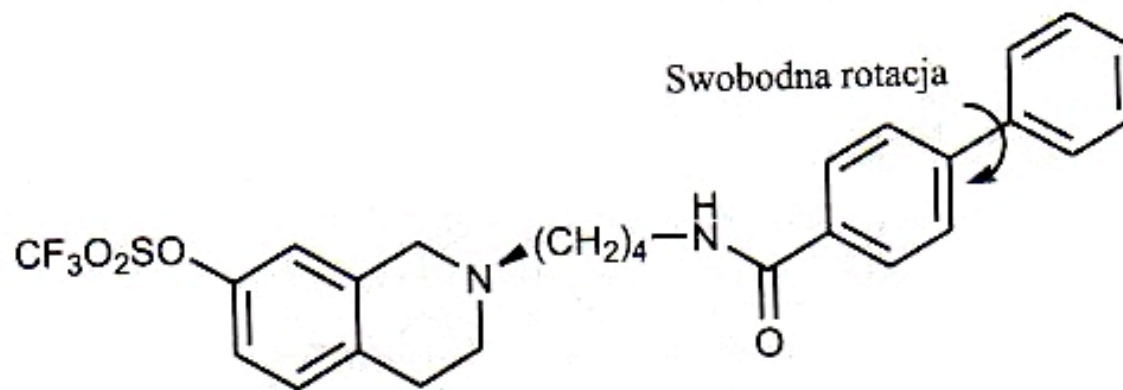

Przebiegający o usztywnionej
budowie

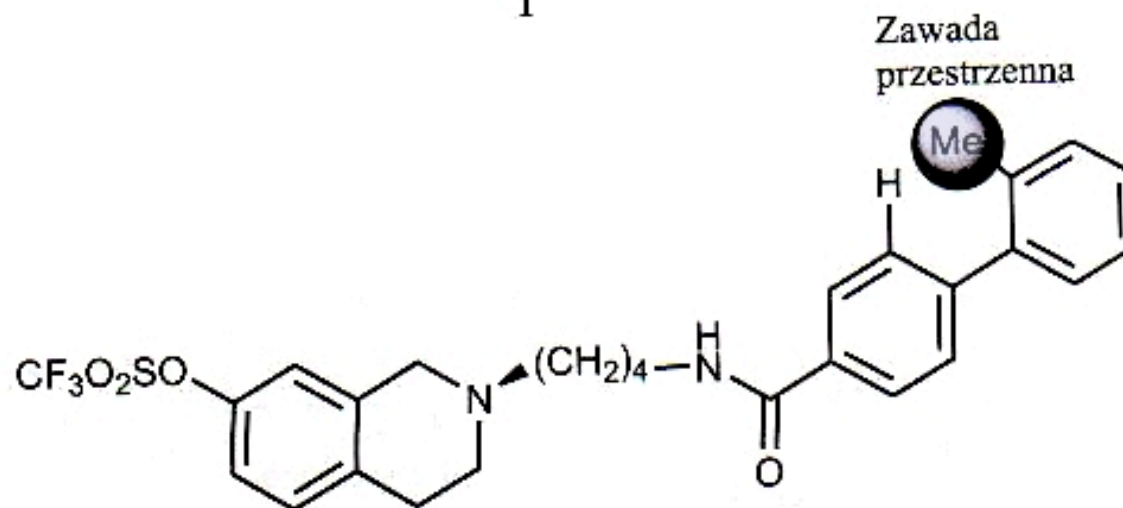
USZTYWNIENIE STRUKTURY CZĄSTECZKI

GRUPY STABILIZUJĄCE KONFORMACJĘ

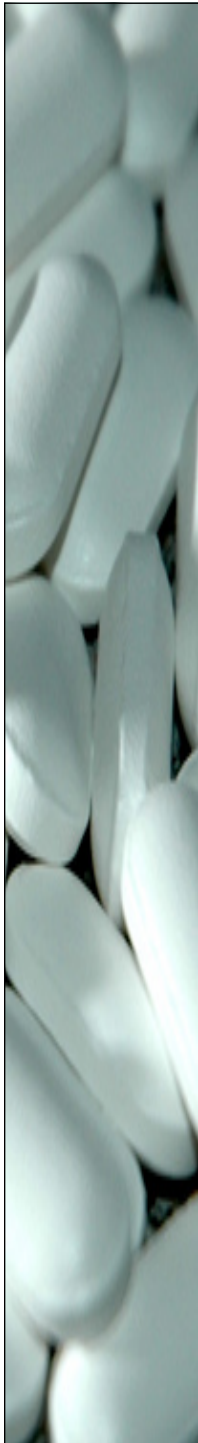
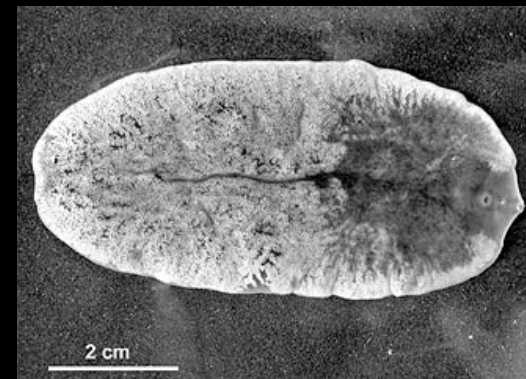
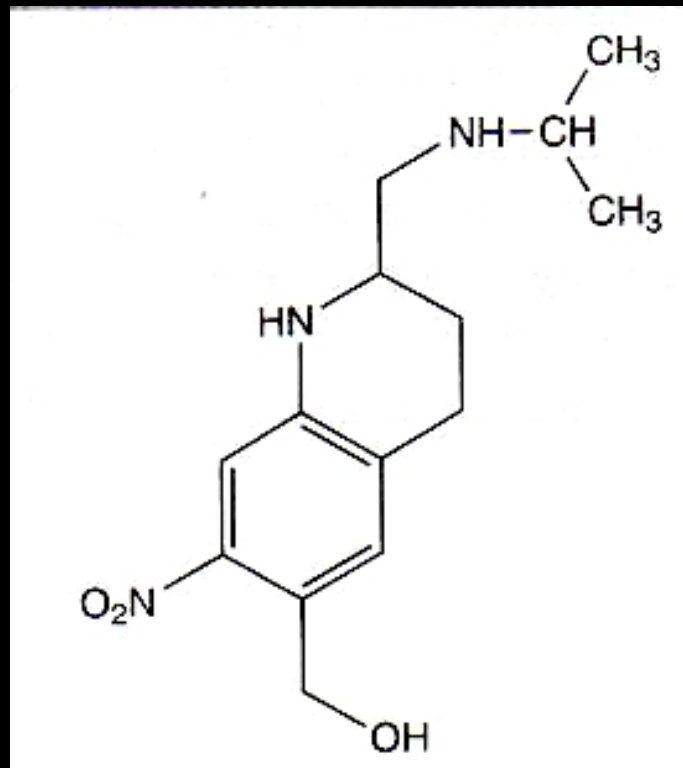
I

II

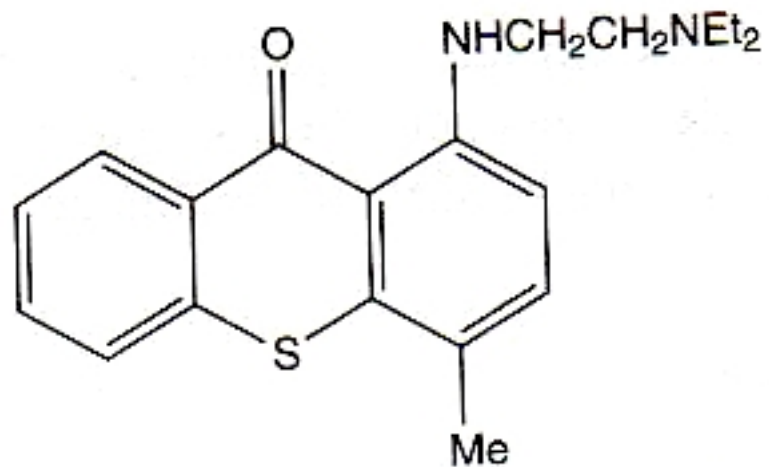
OKSAMNICHINA

Oksamnichina to lek na schorzenie zwane schistosomatozą.

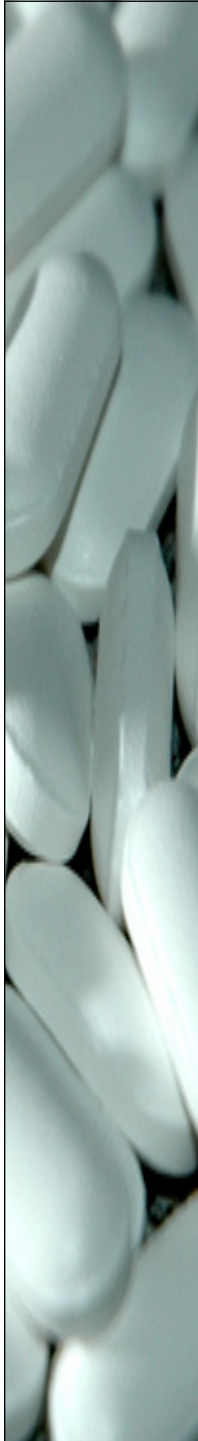
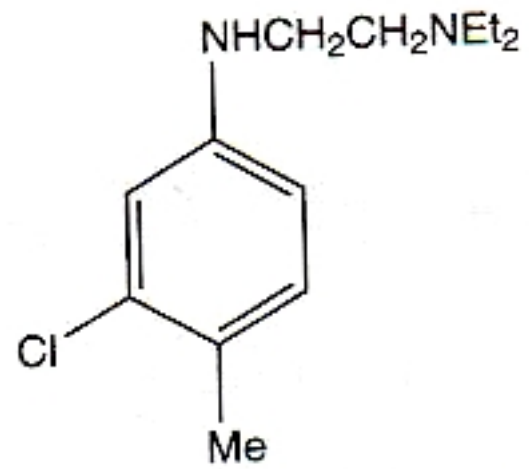

OKSAMNICHINA

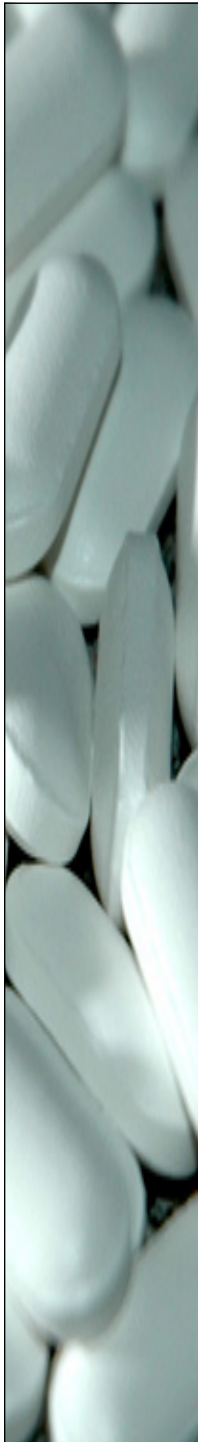
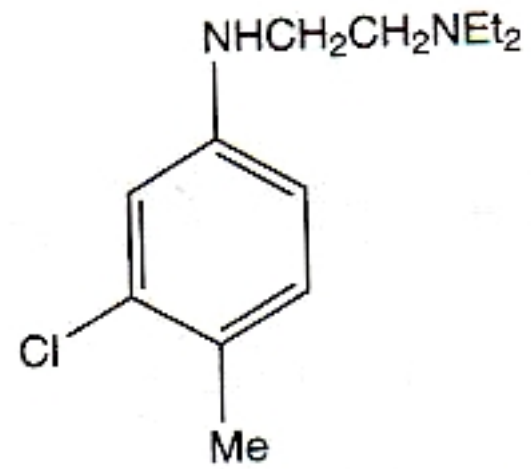
Nowy związek ma być : aktywniejszy, ma mieć szersze spektrum działania, ma być mniej toksyczny i najlepiej w formie doustnej.

OKSAMNICHINA

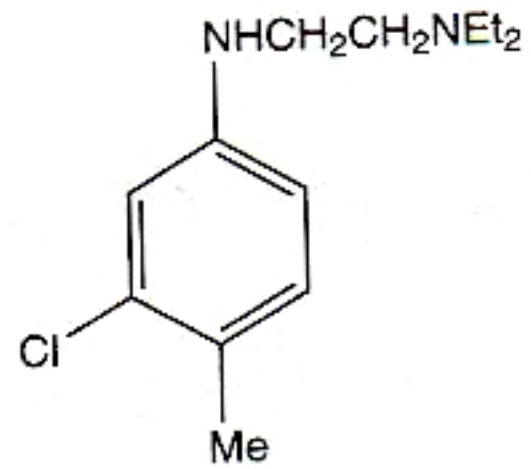

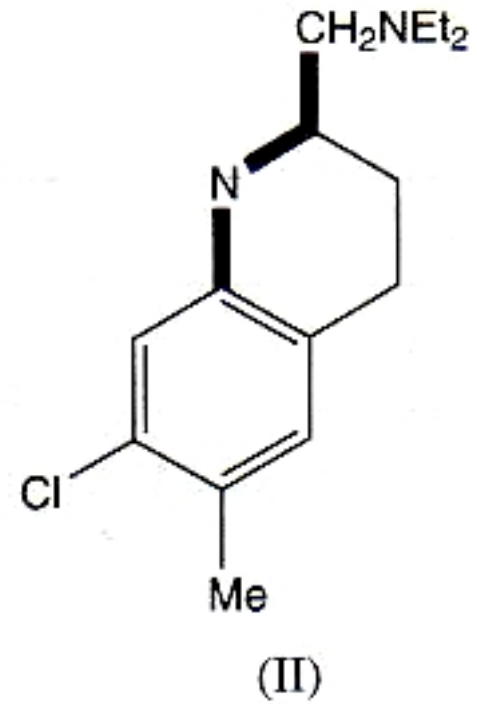
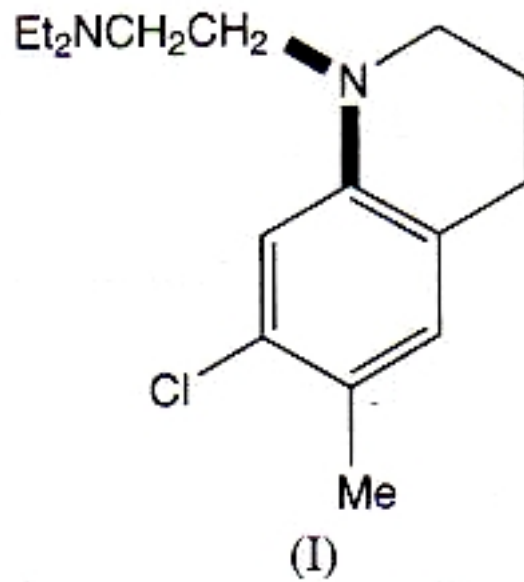
OKSAMNICHINA

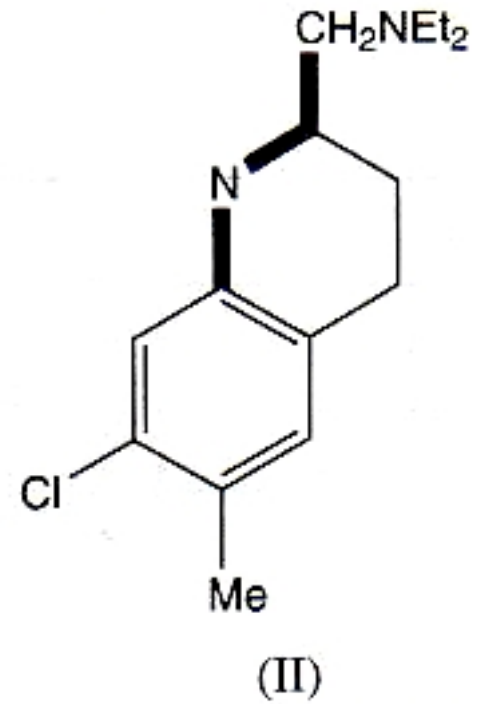
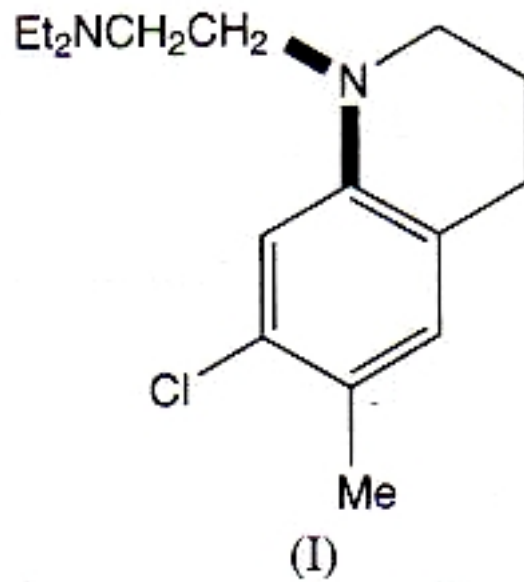
OKSAMNICHINA

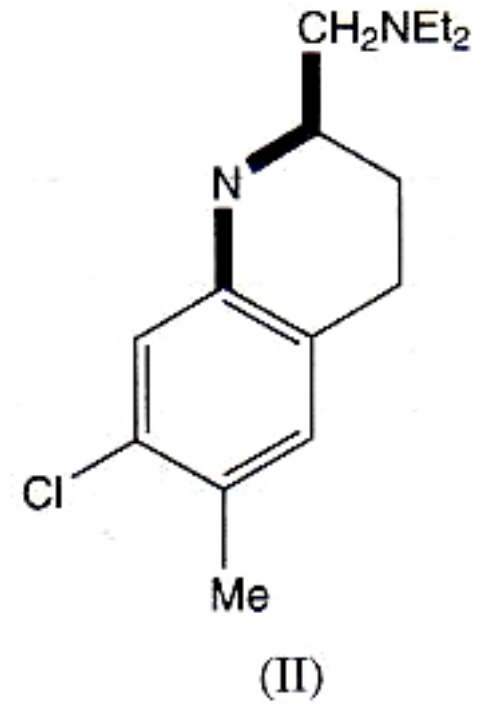
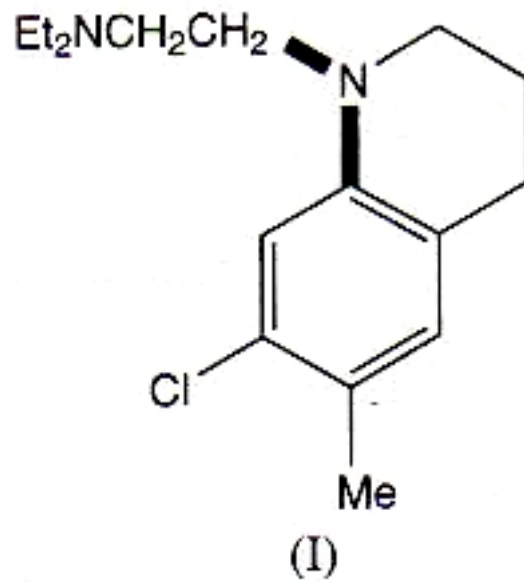
OKSAMNICHINA

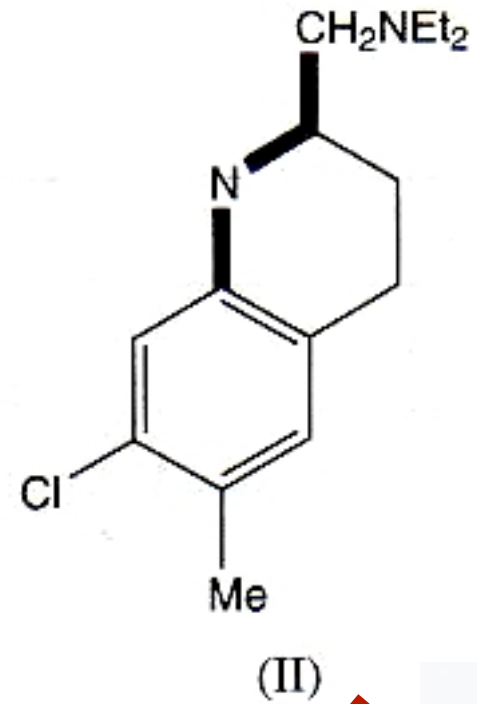
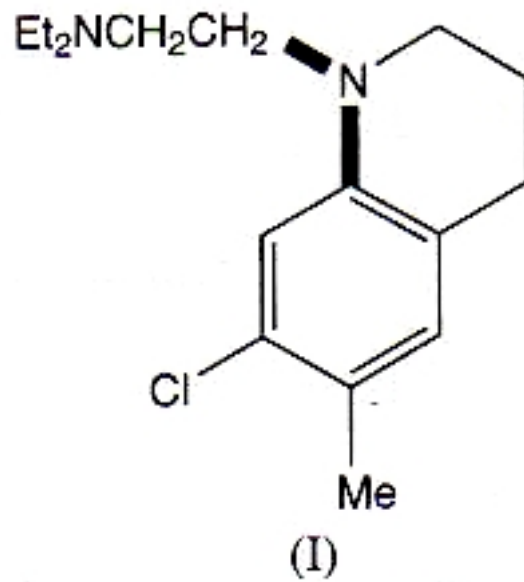
OKSAMNICHINA

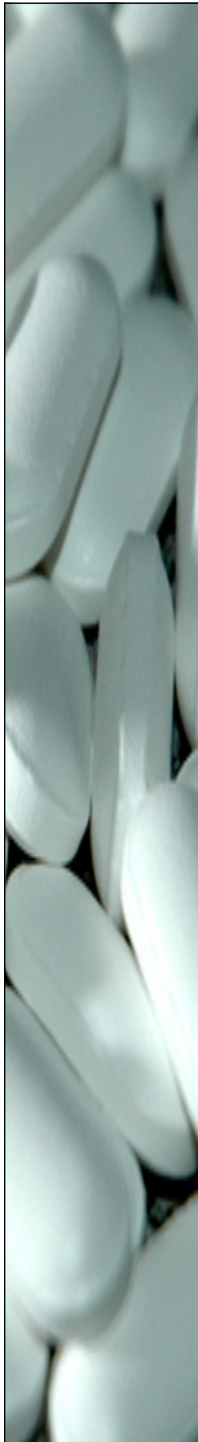
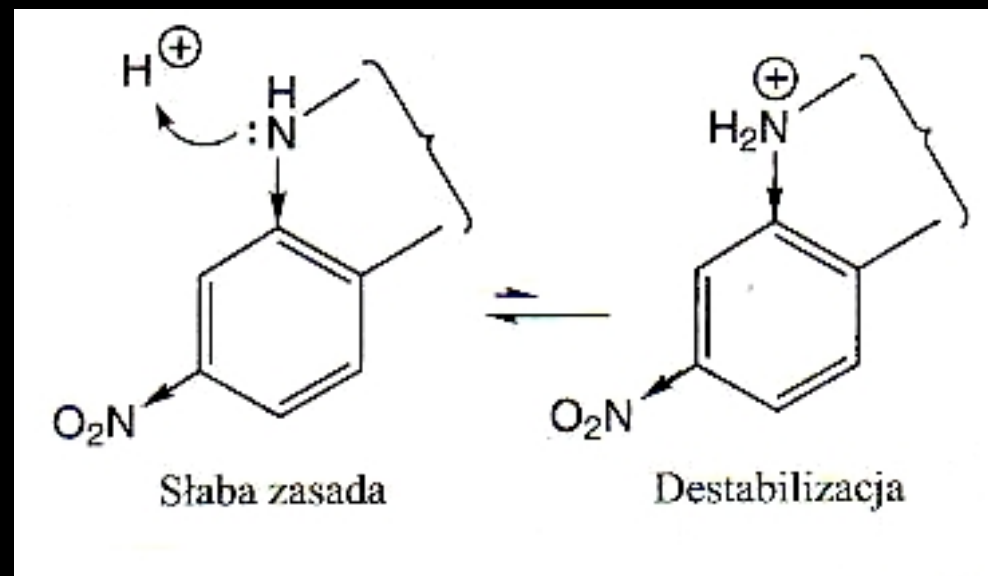
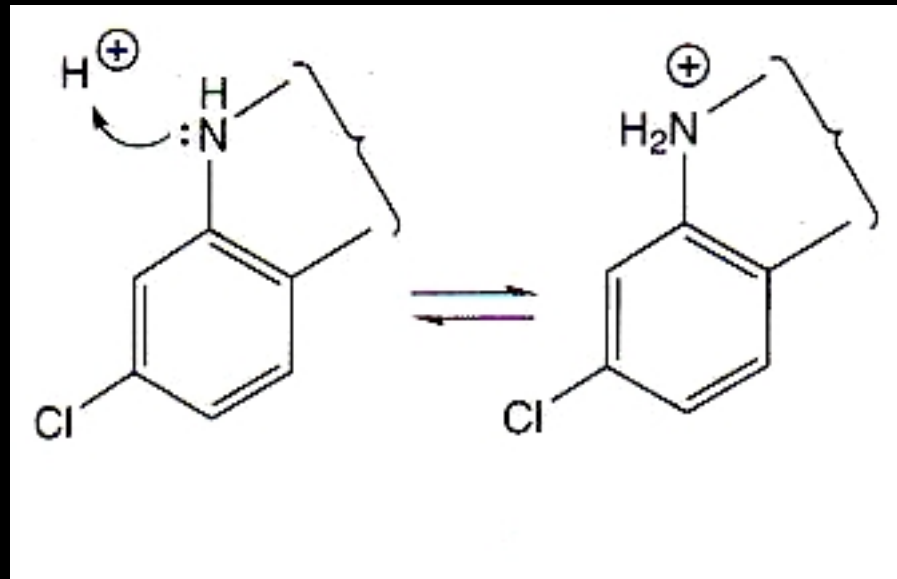
OKSAMNICHINA

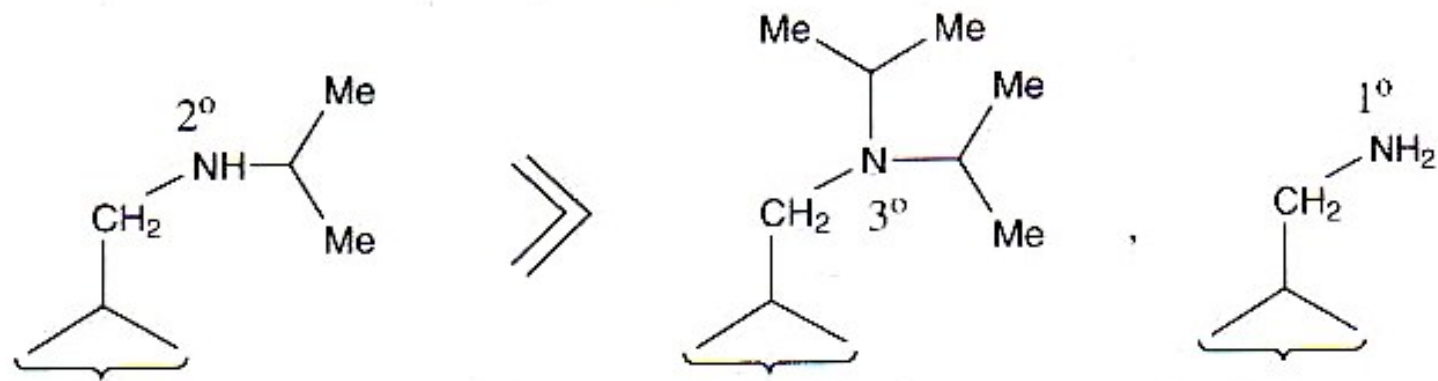
OKSAMNICHINA

OKSAMNICHINA

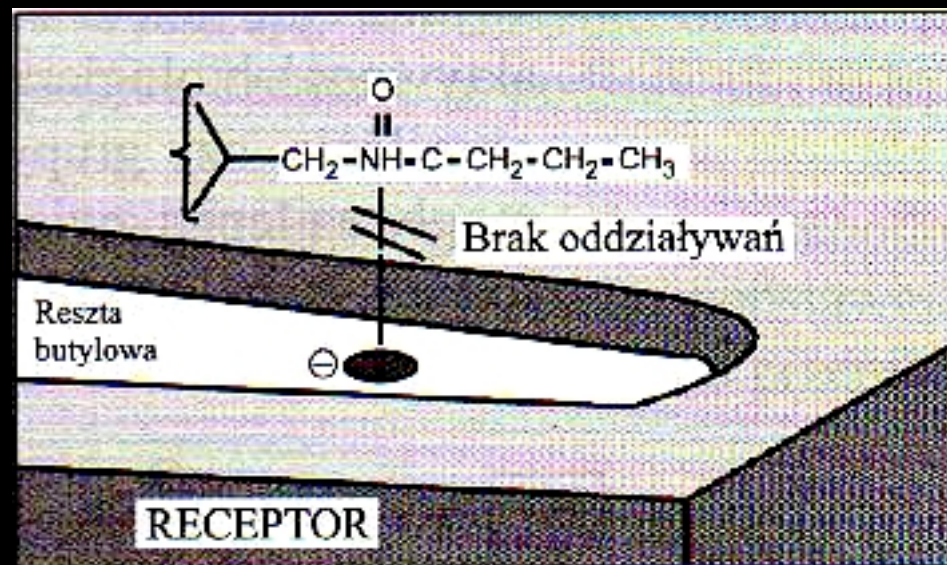
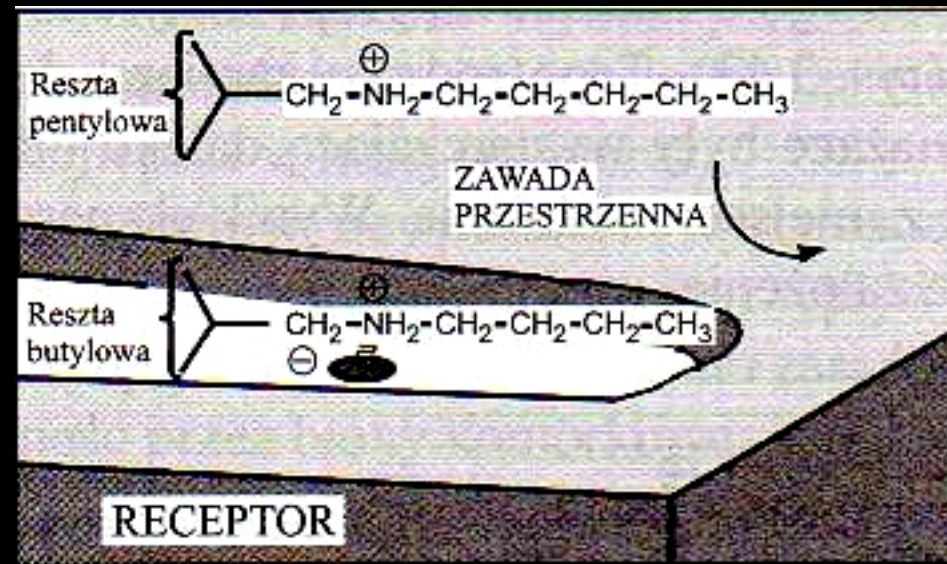

OKSAMNICHINA

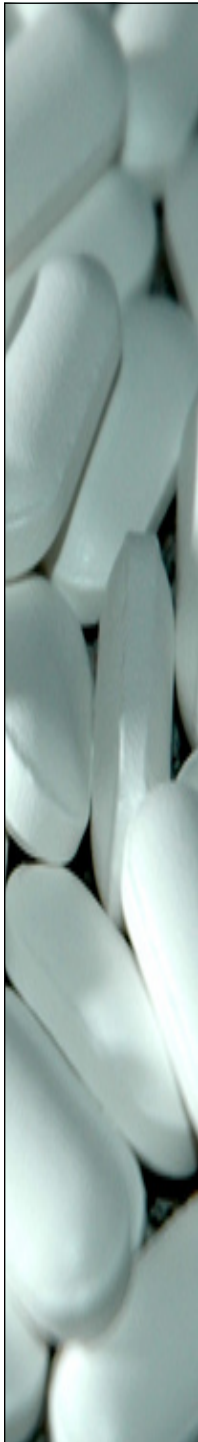
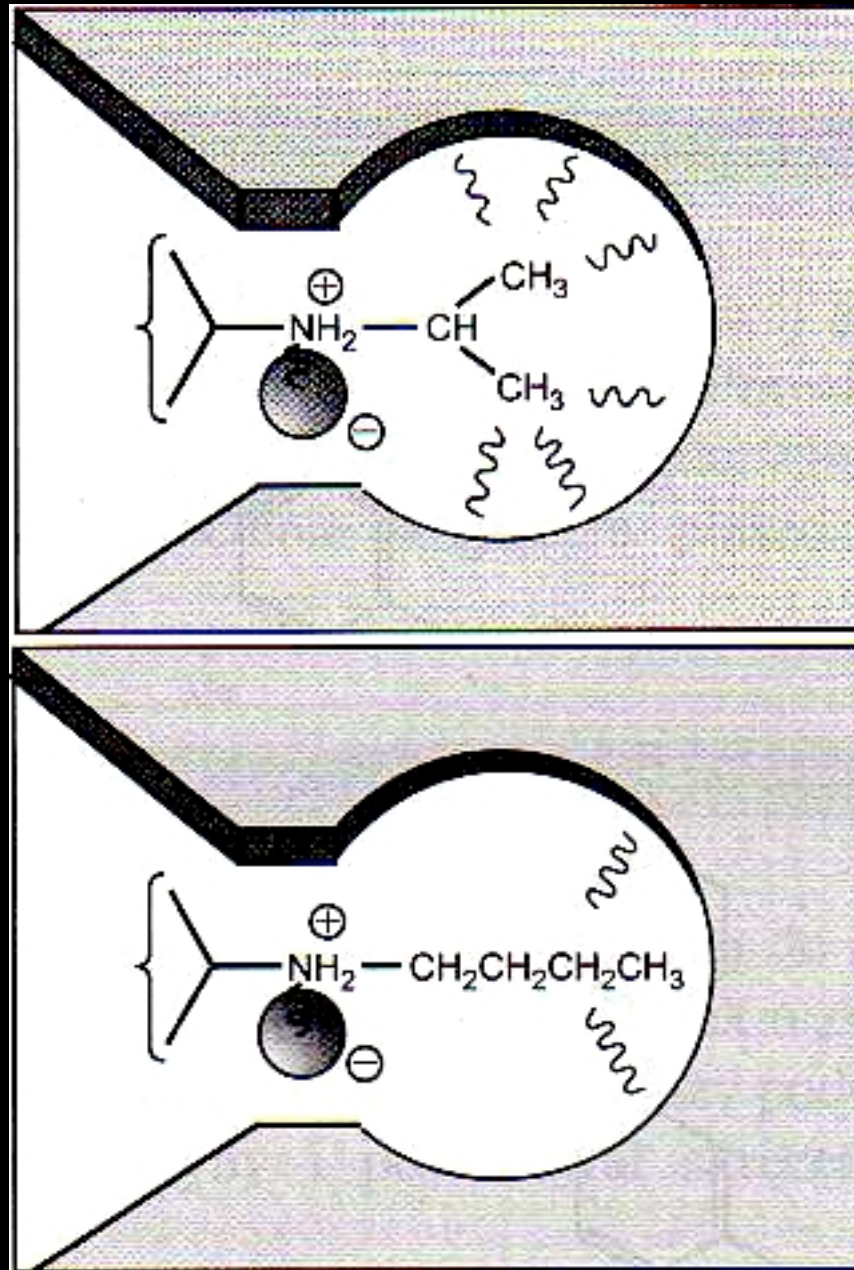

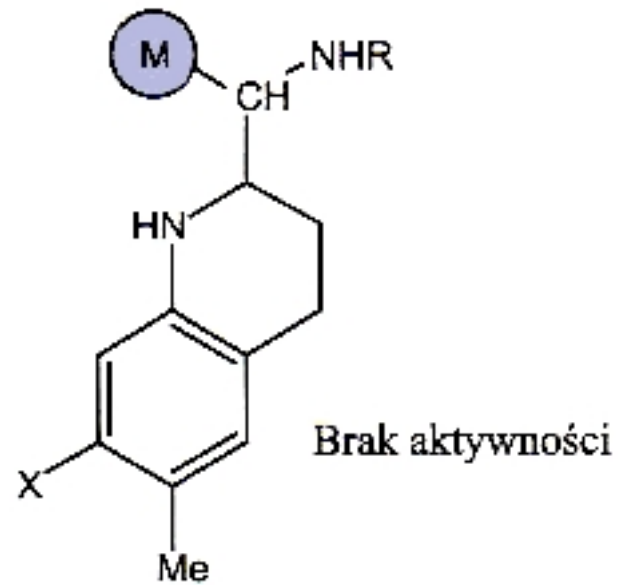
OKSAMNICHINA

OKSAMNICHINA

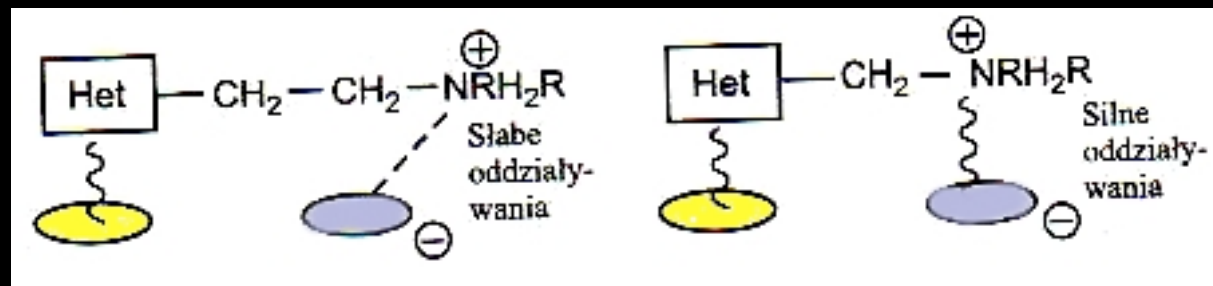

OKSAMNICHINA

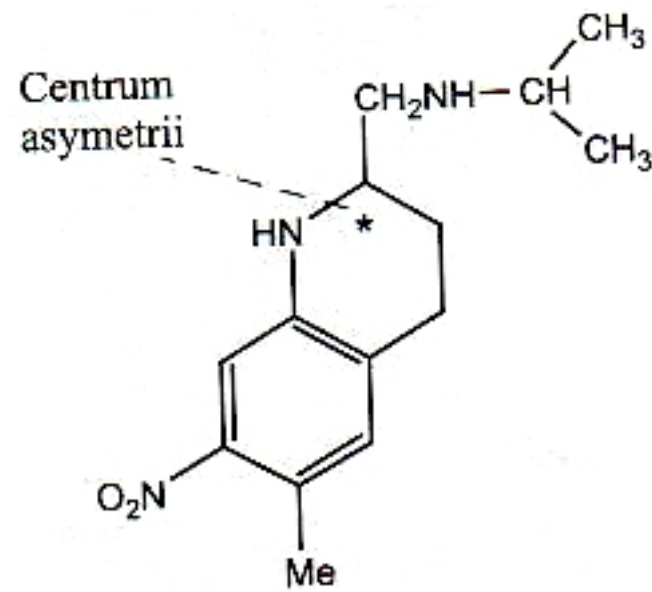

OKSAMNICHINA

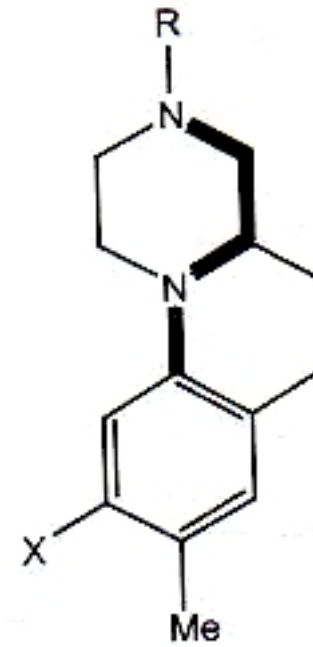

- Rejon oddziaływań jonowych
- Rejon oddziaływań van der Waalsa

OKSAMNICHINA

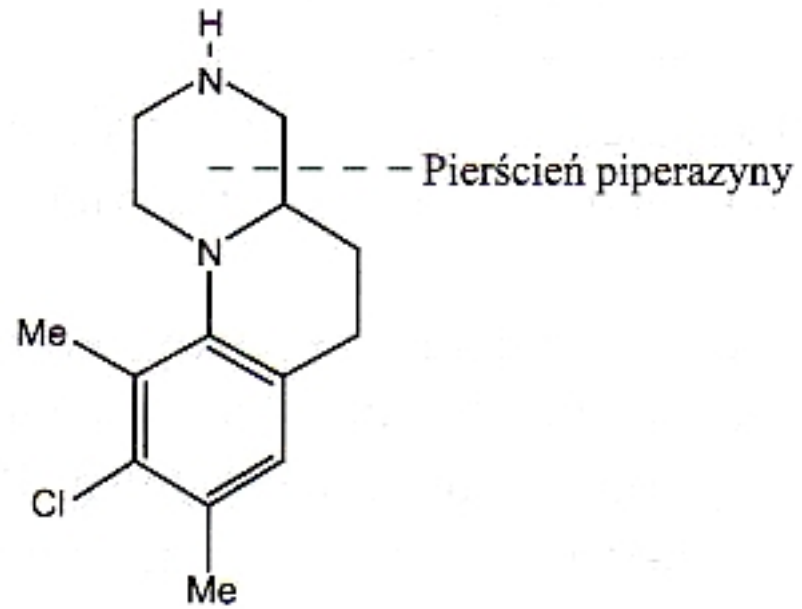

(III)

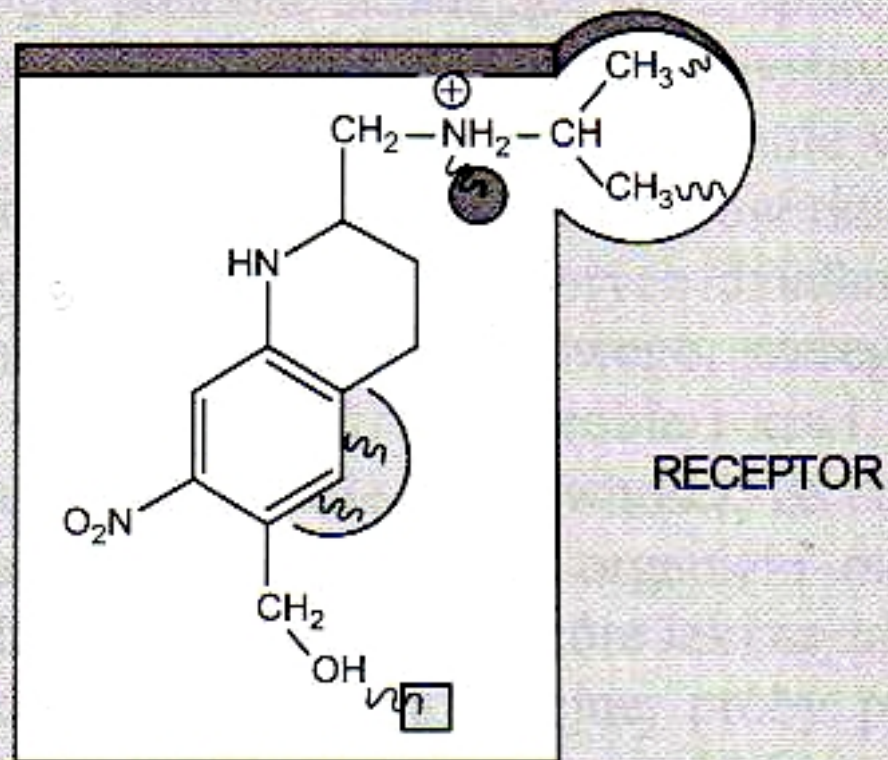

(IV)

OKSAMNICHINA

OKSAMNICHINA

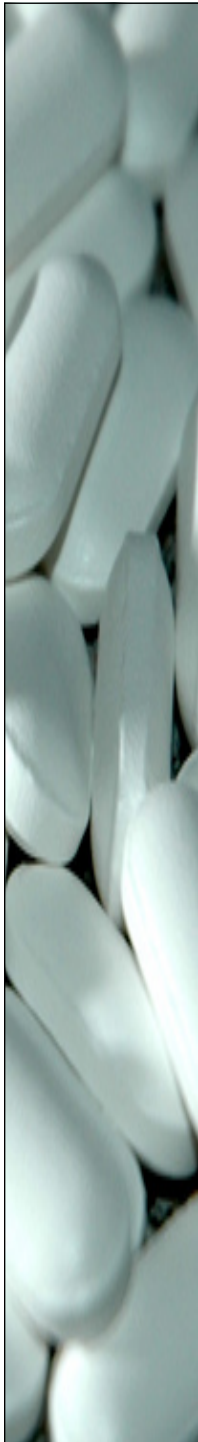
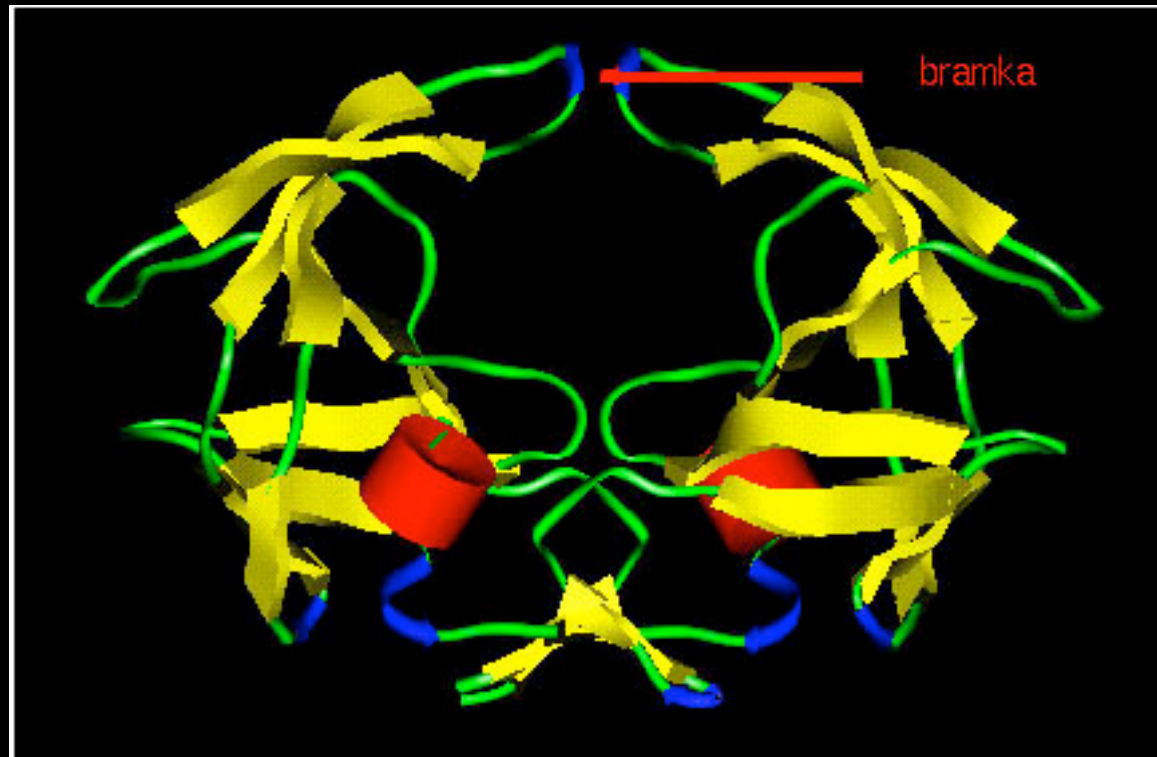

REJONY
WIĄZĄCE

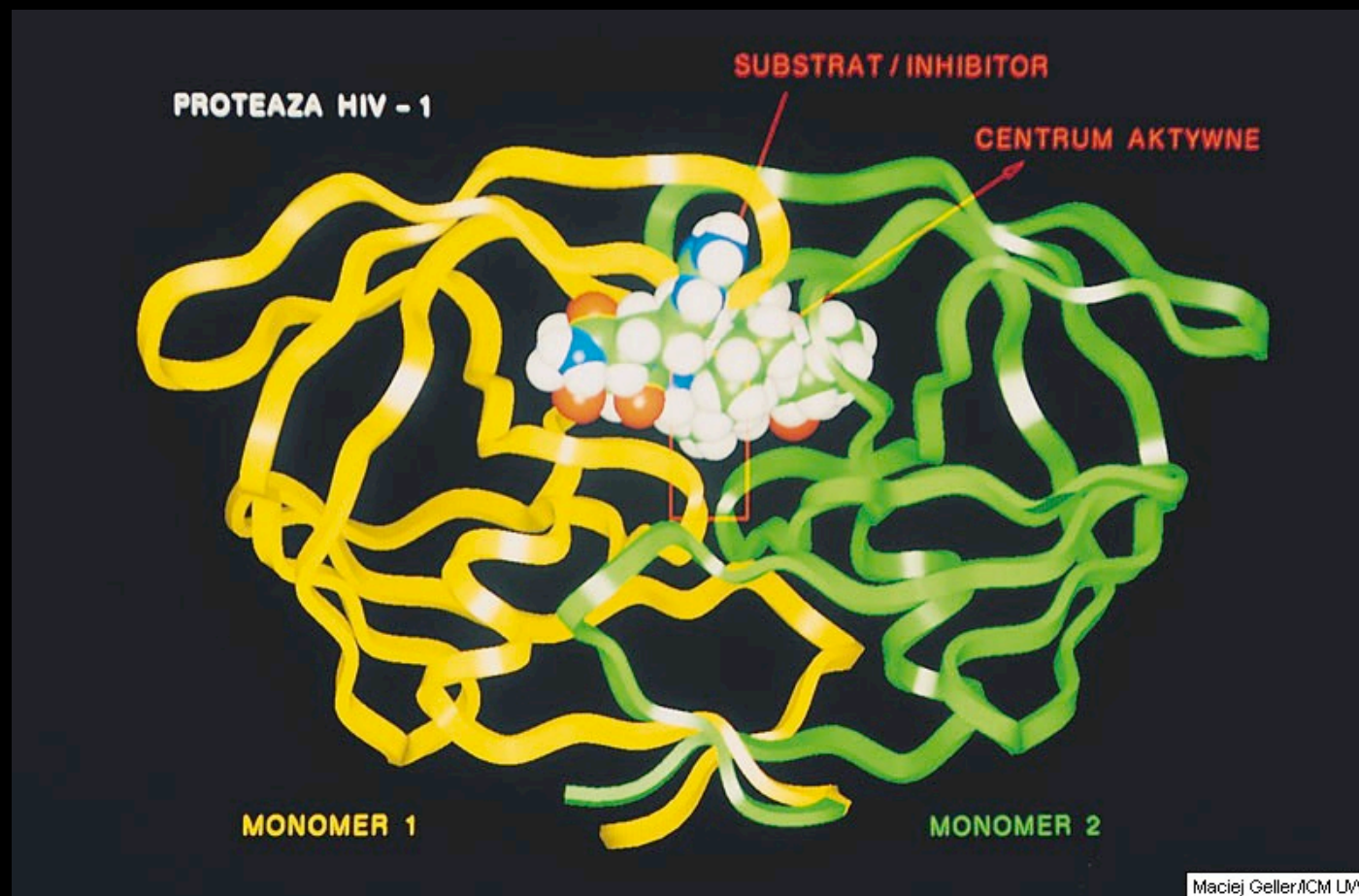
- Jonowo
- Siłami van der Waalsa
- Wiązaniem wodorowym

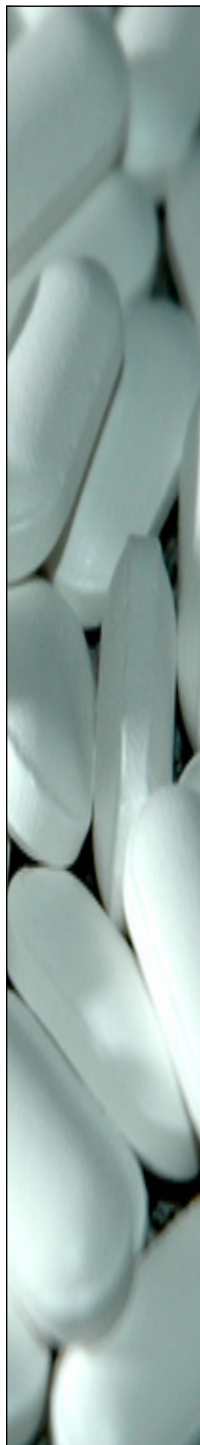
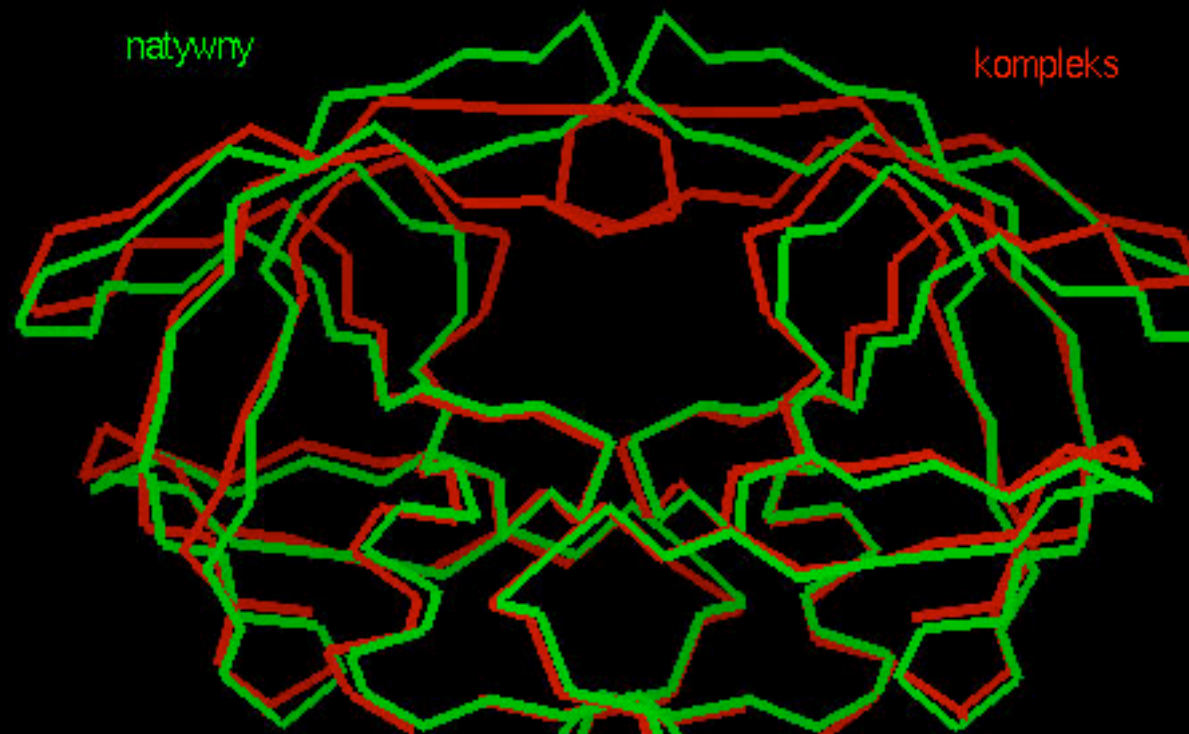
PROJEKTOWANIE INHIBITORA PROTEAZY WIRUSA HIV-1

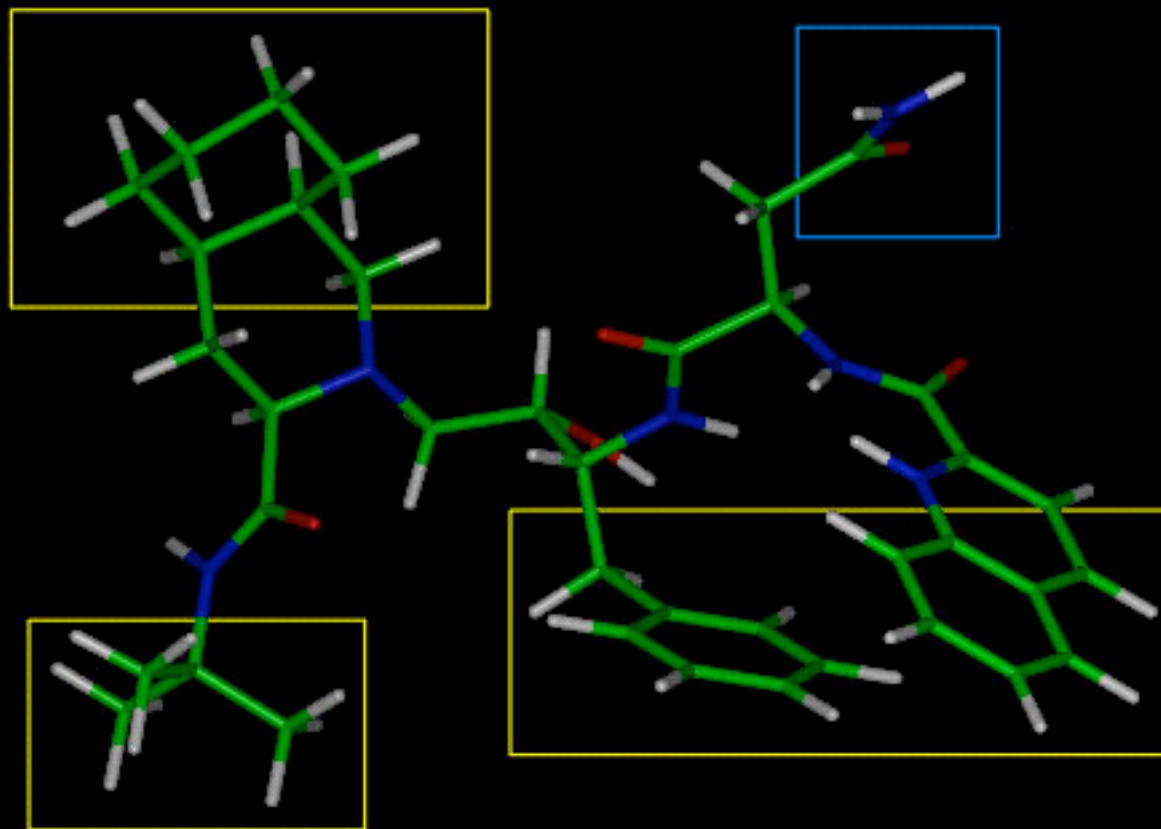
PROJEKTOWANIE INHIBITORA PROTEAZY WIRUSA HIV-1

PROJEKTOWANIE INHIBITORA PROTEAZY WIRUSA HIV-1

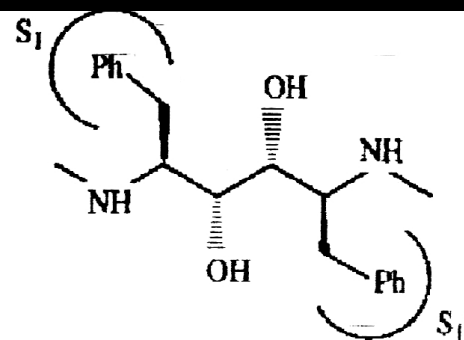

PROJEKTOWANIE INHIBITORA PROTEAZY WIRUSA HIV-1

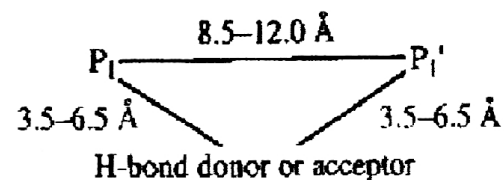

PROJEKTOWANIE INHIBITORA PROTEAZY WIRUSA HIV-1

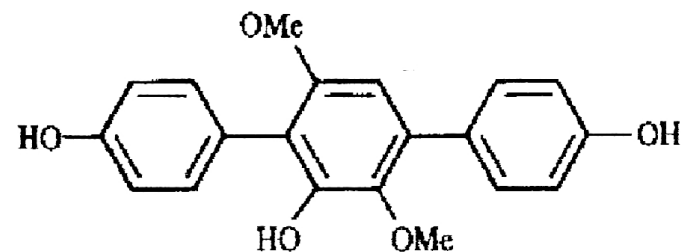
symetryczny diol
dokowany do miejsca
aktywnego

3D farmakofor

wynik poszukiwań w
bazach danych:
dodatkowe atomy tlenu
mogą usuwać związaną
cząsteczkę wody - efekt
korzystny entropowo;

PROJEKTOWANIE INHIBITORA PROTEAZY WIRUSA HIV-1

zamiana benzenu na cykloheksanon - łatwiej ustawiać podstawniki w odpowiedniej pozycji;

powrót do diolu, zwiększenie rozmiaru pierścienia i grupa mocznikowa: zwiększenie siły wiązania z "klapkami" + łatwiejsza synteza;

dalsze modelowanie pozwoliło ustalić stereochemię wiązań i znaleźć że podstawniki przy N wiążą się lepiej z miejscami hydrofobowymi
synteza wielu analogów
→ produkt końcowy.

